

НУБІП України

НУБІП України

МАГІСТЕРСЬКА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

11.05 - МР. 1738 "С" 2020.11.12. 001. ПЗ

Дем'янчук Марії Іванівни

2021 р.

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**
Економічний факультет

УДК 657.6:005.3

ПОГОДЖЕНО **ДОПУСКАЄТЬСЯ ДО ЗАХИСТУ**
Декан економічного факультету Завідувач кафедри обліку та оподаткування

_____ (підпис)

Діброва А.Д.

_____ (підпис)

Гуцаленко Л.В.

" _____ "

2021р.

" _____ "

2021р.

МАГІСТЕРСЬКА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему
**"Формування бухгалтерського Балансу і використання його показників
щодо прийняття управлінських рішень"**

Спеціальність

071 – "Облік і оподаткування"

Освітня програма

Облік і аудит

Орієнтація освітньої програми

освітньо - професійна

Гарант освітньої програми

д.е.н., професор

(науковий ступінь та вчене звання)

_____ (підпис)

Калюга Є.В.

(ПІБ)

**Керівник кваліфікаційної
магістерської роботи**

**д.е.н., професор, завідувач
кафедри обліку та**

_____ (підпис)

Гуцаленко Л.В.

(ПІБ)

оподаткування

(науковий ступінь та вчене звання)

Виконала

_____ (підпис)

Дем'янчук М.І.

(ПІБ студента)

Київ – 2021

РЕФЕРАТ

на здобуття освітнього ступеню «Магістр» за темою:
«Формування бухгалтерського Балансу і використання його показників
щодо прийняття управлінських рішень»

Магістерська кваліфікаційна робота за своєю суттю полягає у виявленні значення бухгалтерського Балансу в інформаційній системі управління, методику його формування, а також використання його показників для оцінки фінансового стану підприємства.

Дослідження проводились на матеріалах фінансової звітності ТОВ «АНВІ ГРУП»
Вступ розкриває актуальність теми дослідження, включає в себе предмет, об'єкт досліджуваної роботи та її завдання.

Визначено складові та послідовність складання балансу, нормативне регулювання процесу формування бухгалтерського балансу, розглянуто історичні аспекти розвитку бухгалтерського балансу. У роботі розглянуто особливості узагальнення інформації про активи підприємства, досліджено методику відображення джерел формування засобів підприємства. Окреслено порядок формування Звіту про фінансовий стан відповідно до вимог міжнародних стандартів. Визначено методичні прийоми аналітичного забезпечення фінансового стану підприємства та визначено вплив результатів оцінки фінансового стану на управлінські рішення. Здійснено аналітичну оцінку показників фінансового стану досліджуваного підприємства.

В кінці роботи наведені висновки, які узагальнюють отримані результати дослідження, а також наведені рекомендації по покращенню фінансового стану на досліджуваному підприємстві.

Ключові слова: бухгалтерський баланс, активи, пасиви, джерела формування, аналіз, фінансовий стан, МСФЗ.

ЗМІСТ

ВСТУП..... 3

РОЗДІЛ 1. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ БАЛАНС В ІНФОРМАЦІЙНІЙ СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ

1.1. Бухгалтерський баланс: складові та порядок формування..... 6

1.2. Інституціональне регулювання процесу формування та використання інформації бухгалтерського балансу..... 10

1.3. Застосування моделей аналізу фінансового стану підприємств в міжнародній практиці..... 16

Висновки до розділу 1..... 17

РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО БАЛАНСУ

2.1. Організаційно – економічна характеристика підприємства..... 19

2.2. Організаційні процедури формування інформації бухгалтерського балансу.... 22

2.3. Методика відображення засобів та джерел їх утворення у Балансі підприємства..... 27

2.4. Формування Звіту про фінансовий стан відповідно до вимог міжнародних стандартів..... 31

Висновки до розділу 2..... 38

РОЗДІЛ 3. ОЦІНКА ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА ТА ВИКОРИСТАННЯ ЙОГО ПОКАЗНИКІВ В ПРИЙНЯТТІ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ

3.1. Методичні прийоми аналітичного забезпечення фінансового стану підприємства..... 40

3.2. Особливості моделювання фінансового стану сільськогосподарського підприємства..... 50

3.3. Прийняття управлінських рішень за результатами оцінки фінансового стану підприємства..... 53

Висновки до розділу 3..... 55

ВИСНОВКИ..... 57

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	60
ДОДАТКИ.....	66
ВСТУП	

Основним звітним документом підприємства є бухгалтерський баланс, який являє собою одне із основних джерел інформації про економічну та фінансову діяльність суб'єктів господарювання. Зміня читати баланс дозволяє скласти правильну думку про фінансовий стан і виробничу діяльність компаній,

адже баланс є інформаційною базою фінансового аналізу, основною метою якого

є вчасне виявлення й усунення недоліків у фінансовій діяльності та знаходження резервів для поліпшення фінансового стану і платоспроможності підприємства.

В результаті фінансового аналізу зацікавлене безлич користувачів, як внутрішніх так і зовнішніх: власники підприємств; керівництво; наймані працівники; банки, фірми, які надають кредити; постачальники; держава.

Дослідження особливостей формування бухгалтерського балансу та використання інформації представленій в ньому здійснювали ряд вітчизняних вчених, зокрема: Бондар М. І. [4], Германчук Г.О. [1,29], Гуцаленко Л. В.

[3,13,14,31,32,34], Калітенко Д.О. [9], Кузик Н.П. [28], Кравчук О.О. [21],

Музиченко А. О. [35], Пилипенко, Л. М. [12], Ткаченко Н. М. [7], Шурпенкова Р. К. [36], та інші.

Метою даної роботи виступають такі задачі:

- визначити складові та послідовність складання балансу;
- описати нормативне регулювання процесу формування бухгалтерського балансу;
- визначити вимоги щодо інформації, що наводиться в звіті про фінансовий стан;
- вивчити історичні аспекти розвитку бухгалтерського балансу;
- виявити моделі аналізу фінансового стану підприємств в міжнародній практиці;
- здійснити організаційно-економічну характеристику ТОВ «АНВІГРУП»;

НУБІП України - визначити форми фінансової звітності за НП(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність»;

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

- описати особливості узагальнення інформації про активи підприємства, дослідити методику відображення джерел формування засобів підприємства;

- вивчити порядок формування Звіту про фінансовий стан відповідно до вимог міжнародних стандартів, визначити деякі відмінності з національними стандартами та проблеми впровадження міжнародних стандартів;

- описати способи формування інформації у звітності за МСФЗ, зазначити проблему використання МСФЗ для МСП;

- виявити методичні прийоми аналітичного забезпечення фінансового стану підприємства;

- здійснити аналітичну оцінку показників фінансового стану ТОВ «АНВІ ГРУП»;

- визначити інформацію, яку отримують користувачі в результаті оцінки фінансового стану підприємства та її вплив на управлінські рішення.

Об'єктом дослідження є організація та методика формування бухгалтерського балансу та аналіз показників фінансового стану на прикладі ТОВ «АНВІ ГРУП».

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, організаційних і методичних та практичних аспектів формування інформації про фінансовий стан підприємства та його аналітичної оцінки.

Методи дослідження. Для проведення аналізу фінансового стану, а також для переліку деяких показників було використано загальнонаукові методи, такі як: економічного аналізу, синтезу, порівняння, класифікації, групування та узагальнення.

Інформаційною базою дослідження є: Закони України, нормативно – правові акти, національні та міжнародні стандарти обліку, фінансової звітності та аудиту, наукові праці вчених та фінансова звітність ТОВ «АНВІ ГРУП».

Результати дослідження були апробовані:

V Всеукраїнська студентська науково-практична конференція «Облік, оподаткування, контроль та аналіз в активізації діяльності економічних суб'єктів». Тема: «Баланс як інформаційне джерело для прийняття управлінських рішень» (м. Київ, НУБІП України, 2020 р.) [3].

- 75 студентська науково-практична конференція «Концептуальні засади збалансованого розвитку аграрного сектору економіки України в умовах глобальних викликів». Тема: «Баланс як основне джерело для оцінки фінансового стану підприємства» (м. Київ, 11 грудня 2020 року) [38].

- VI Всеукраїнська студентська науково-практична конференція «Облік, оподаткування, контроль та аналіз в активізації діяльності економічних суб'єктів». Тема: «Еволюція балансових теорій» (Київ, НУБІП України, 25 березня 2021 р.) [13].

- I Міжнародна науково-практична онлайн-конференція «Міжнародні тенденції формування професійної компетентності фахівців з обліку і оподаткування». Тема: «Дискусії щодо впровадження МСФЗ для МСП» (16-17 вересня 2021 р.) [34].

- Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка». №11. 2021. Тема: «Концептуальні основи формування бухгалтерського балансу в умовах сталого розвитку» [32].

Наукова новизна та практична значущість. згруповано підходи вчених щодо наповнення балансу за змістом та формою; наведено наукове бачення вчених щодо розвитку балансових теорій та подальшої еволюції балансу; узагальнено класифікацію показників фінансового стану підприємств, доведено залежність величини активів ТОВ «АІВІ ГРУП» від власного капіталу.

Дипломна робота складається з: вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, що включають 47 найменувань, містить 3 додатки. У тексті дипломної роботи міститься 12 таблиць і 9 рисунків. Загальний обсяг роботи 72 листів.

РОЗДІЛ 1

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ БАЛАНС В ІНФОРМАЦІЙНІЙ СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ

1.1. Бухгалтерський баланс: складові та порядок формування

Баланс (звіт про фінансовий стан) є одним із основних джерел інформації про економічну та фінансову діяльність суб'єктів господарювання. Ризики власників, потенційних інвесторів і кредиторів, безпосередньо залежать від достовірності звітних даних, які є основою для прийняття оптимальних управлінських рішень і розробки перспективних планів і стратегій [1].

Відповідно до НП(С)БО №1 [2] баланс (звіт про фінансовий стан) – звіт про фінансовий стан підприємства, який відображає на певну дату його активи, зобов'язання і власний капітал.

Хоча кожен вчений надає своє визначення бухгалтерського балансу, проте можна знайти спільні моменти у певних інтерпретаціях даного поняття. Користуючись таблицею 1.1 наведемо виокремлені вченими складові балансу, що формують його зміст та форму.

Таблиця 1.1

Підходи вчених щодо наповнення балансу за змістом та формою

№ з/п	Автор джерела	Складається з двох частин: активу та пасиву	Показує фінансовий стан підприємства	Складається в грошовому вимірнику	Складається на певну дату	Наявність засобів та джерел їх формування
1	2	3	4	5	6	7
1.	М. І. Вейсман	+	+	+	+	+
2.	С. Ф. Голов	-	+	-	+	-
3.	Н. М. Грабова	+	+	+	+	+
4.	Р. Т. Джога	+	+	-	+	-
5.	М. В. Кужельний	+	-	+	+	+
6.	А. М. Кузьмінський	+	+	+	+	+
7.	В. О. Мец	-	+	+	+	-

Продовження таблиці 1.1

№	2	3	4	5	6	7
8.	П. П. Немчинов	+	-	+	+	+
9.	В. Ф. Палій	+	+	-	+	+
10.	О. П. Скирпан, В. М. Олійник, М. С. Палюх	+	+	-	+	+
11.	Я. В. Соколов	+	+	+	+	+
12.	В. В. Сошко	+	+	+	+	+

Джерело: сформовано автором [3].

Форму балансу підприємства, зміст його статей та порядок складання визначено Національним П(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» від 07.02.2013 р. № 73 (зі змінами та доповненнями) та наказом Міністерства фінансів України «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо заповнення форм фінансової звітності» від 28.03.2013 р. № 433. Баланс (звіт про фінансовий стан) складається за формою № 1 (код за ДКУД 1801001) підприємствами, організаціями та іншими юридичними особами усіх форм власності (крім банків і бюджетних установ та підприємств, які відповідно до законодавства застосовують міжнародні стандарти фінансової звітності).

Основним елементом балансу (звіту про фінансовий стан) є балансова стаття, яка є неподільним показником в балансі і характеризує окремий вид активів (активна стаття) або вид зобов'язань чи капіталу (пасивна стаття) [4].

Згідно п.4, розділу 2 НП(С)БО 1 підприємства можуть не наводити статті, за якими відсутня інформація до розкриття (крім випадків, якщо така інформація була в попередньому звітному періоді), а також додавати статті із збереженням їх назви і коду рядка з переліку додаткових статей фінансової звітності, наведених у додатку 3 до цього Національного положення (стандарту), у разі якщо стаття відповідає таким критеріям:

- інформація є суттєвою;
- оцінка статті може бути достовірно визначена [2].

За формою балансу являє собою двосторонню таблицю, ліва сторона якої називається активом і призначена для відображення господарських засобів за складом і розміщенням, а права сторона, що називається пасивом, призначена для відображення джерел формування господарських засобів [5, С.69].

Бухгалтерські баланси класифікуються за різними ознаками. Зокрема Турищева Т. Б. виокремлює наступні ознаки (табл. 1.2):

Таблиця 1.2

Класифікація бухгалтерських балансів

Ознака класифікації	Види балансів
1	2
За часом складання	Вступний баланс складається при створенні організації на дату її державної реєстрації.
	Поточні баланси складаються періодично і включають початкові, проміжні та заключні баланси. Початковий баланс складається на початок, заключний - на кінець звітного року. Протягом року на основі відомостей поточного обліку формуються проміжні баланси.
	Сановане баланси складаються, коли організація наближається до банкрутства. При ліквідації організації складаються ліквідаційні баланси. При поділі організації формується <i>розподільчий</i> баланс, при злитті декількох організацій - <i>об'єднавчий</i> баланс.
За способом «очищення»	Баланс-брутто - баланс, що включає в себе регулюючі статті (02 "Амортизація основних засобів", 05 "Амортизація нематеріальних активів")
	Баланс-нетто не містить регулюючих статей. Виняток регулюючих статей називається очищенням балансу.
За джерелами складання	Інвентарні баланси складаються на основі відомостей інвентаризації при створенні організації або зміні її організаційно-правової форми.
	Книжкові баланси складаються на основі відомостей бухгалтерського обліку (книжкових записів) без проведення інвентаризації. Генеральні баланси складаються на основі відомостей бухгалтерського обліку, підтверджених результатами інвентаризації.
За характером відображеної діяльності	Баланс основної діяльності складається за профілем організації (відображає основну його діяльність).
	Баланс неосновної діяльності відображає діяльність неосновних галузей, видів діяльності організації.
За формою власності організації	баланси приватних організацій, баланси муніципальних організацій, баланси державних організацій і т.д.
По об'єкту відображення	Самостійний баланс - баланс організації, яка є юридичною особою.
	Окремий баланс - баланс окремого структурного підрозділу організації, якому надано право складати власний баланс.

Продовження таблиці 1.2

1	2
За обсягом відображеної інформації	<p>Індивідуальний (одиночний) баланс відображає діяльність однієї організації</p> <p>Зведений баланс складається шляхом об'єднання окремих укладених балансів організації; в основному ним користуються міністерства, відомства і концерни.</p> <p>Консолідований баланс являє собою об'єднання балансів організацій - юридичних осіб, взаємопов'язаних в економічному і фінансовому відношенні.</p>
За форматом форми	<p>Вертикальний (односторонній) баланс передбачає послідовне розташування статей балансу (в стовпчик): спочатку статті, що характеризують майно організації, далі статті, що характеризують джерела утворення майна організації.</p> <p>Горизонтальний (двосторонній) баланс - майно показується в лівій частині балансу, а джерела його утворення - у правій.</p> <p>Розділений баланс - по центру розташовують назву статей, а ліворуч і праворуч від них вказують числові значення майна і джерел його утворення.</p> <p>Зведений баланс - зліва призводять назви статей, а праворуч у двох колонках вказують суми, що відносяться до майна організації (перша колонка) і джерелами його утворення (друга колонка).</p> <p>Шаховий баланс являє собою матрицю, по рядках якій перераховуються статті з майном організації, а по стовпцях - статті з джерелами утворення майна (або навпаки).</p>
За формою подання інформації	<p>Сальдовий баланс характеризує в грошовій оцінці майно організації та джерела його утворення за станом на певну дату (залишки).</p> <p>Оборотний - крім залишків майна та джерел його утворення на початок і кінець звітного періоду містить дані про рух майна і джерел його утворення. Цей баланс називають оборотною відомістю.</p>
За змістом інформації	<p>Статичний баланс показує стан майна організації та джерел його утворення в грошовій оцінці на певний момент часу.</p> <p>Динамічний - показує кругообіг капіталу, вкладеного в організацію, і його фінансовий результат в грошовій оцінці і за певний період часу.</p>

Джерело: сформовано на основі [6].

Форма №1 Балансу наближена до Балансу-нетто, до валюти якого не включаються сальдо контрактивних і контрпасивних рахунків, тобто: «Знос основних засобів», «Знос малоцінних та швидкозношуваних предметів», «Торгова націнка». До валюти Балансу включаються залишкова вартість основних засобів (різниця між первісною вартістю і зносом основних засобів); залишкова вартість нематеріальних активів (різниця між первісною вартістю і сумою зносу); купівельна вартість товарів (різниця між продажною вартістю і торговою націнкою); нерозподілені прибутки (непокриті збитки) звітного року

(різниця між одержаними і використаними прибутками у звітному році та збитками). Послідовність складання Балансу:

- 1) здійснення господарських операцій, їх аналіз;
- 2) оформлення відповідних первинних документів, які підтверджують фактичне здійснення господарських операцій;
- 3) запис аналітичної облікової інформації первинних документів у Головний реєстраційний журнал (Журнали-ордери, Журнали, Книги);
- 4) рознесення інформації з Головного реєстраційного журналу в зведені Журнали синтетичних бухгалтерських рахунків;
- 5) складання Головної книги (оборотної відомості);
- 6) складання звітної форми Балансу;
- 7) аудит Балансу та його оприлюднення [7].

1.2. Інституціональне регулювання процесу формування та використання інформації бухгалтерського балансу

Державне регулювання бухгалтерського обліку та фінансової звітності в Україні здійснюється з метою створення єдиних правил ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності, які є обов'язковими для всіх підприємств та гарантують і захищають інтереси користувачів, а також удосконалення бухгалтерського обліку та фінансової звітності [8, С.9].

Нормативно-правова база включає закони, положення, стандарти, кодекси, вимоги та керівні принципи, які становлять сукупність вимог, яким повинні слідувати всі учасники фінансової звітності, для надання правдивої, достовірної інформації у високоякісних звітах, включаючи інформацію фінансову та нефінансову [9].

Основними нормативно-правовими документами, які регулюють порядок складання і подання фінансової звітності є (табл.1.3):

Таблиця 1.3

Основні нормативні акти, які регулюють зміст та подання фінансової звітності

№ з/п	Назва нормативного акту	Сфера застосування
1	2	3
1	Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. № 996-XIV	поширюється на всіх юридичних осіб, створених відповідно до законодавства України, незалежно від їх організаційно-правових форм і форм власності, на представництва іноземних суб'єктів господарської діяльності, які зобов'язані вести бухгалтерський облік та подавати фінансову звітність згідно з законодавством
2	Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» від 07.02.2013 р. № 73	визначається мета, склад і принципи підготовки фінансової звітності та вимоги до визнання і розкриття її елементів. Норми цього положення застосовуються до фінансової звітності і консолідованої фінансової звітності юридичних осіб усіх форм власності (крім банків та бюджетних установ), які зобов'язані подавати фінансову звітність згідно із законодавством
3	Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 2 «Консолідована фінансова звітність», затверджено наказом Міністерства фінансів України від 27.06.2013 р. № 628	визначає порядок складання консолідованої фінансової звітності та загальні вимоги до розкриття інформації щодо складання консолідованої фінансової звітності. Норми цього положення застосовуються групою юридичних осіб, яка складається з материнського (холдингового) підприємства та дочірніх підприємств (крім групи підприємств, які відповідно до законодавства складають фінансову звітність за міжнародними стандартами фінансової звітності, або групи підприємств, у якій материнське (холдингове) підприємство складає фінансову звітність за міжнародними стандартами фінансової звітності)
4	Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах», затверджено наказом Міністерства фінансів України від 28 травня 1999 р. № 137	визначає порядок виправлення помилок, внесення та розкриття інших змін у фінансовій звітності. У ньому вказано, що виправлення помилок, допущених при складанні фінансових звітів у попередніх роках, здійснюється шляхом коригування сальдо нерозподіленого прибутку на початок звітного року, якщо такі помилки впливають на величину нерозподіленого прибутку (непокритого збитку); виправлення помилок, які відносяться до попередніх періодів, вимагає повторного відображення відповідної порівняльної інформації у фінансовій звітності
5	Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва» затверджено наказом Міністерства фінансів України від 25 лютого 2000 р. № 39	норми якого регулюють порядок формування показників фінансової звітності суб'єктами малого підприємництва, яка визначена ним як скорочена у таких формах як: «Баланс» (ф. № 1-м); «Звіт про фінансові результати» (ф. № 2-м); спрощений фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва (форми № 1-мс і форми № 2-мс)

Продовження таблиці 1.3

1	2	3
6	Постанова Кабінету Міністрів України «Про порядок подання фінансової звітності» від 28.02.2000 р. № 419 (зі змінами та доповненнями)	Дія поширюється на всіх юридичних осіб незалежно від організаційно-правової форми господарювання і форми власності, а також на представництва іноземних суб'єктів господарської діяльності, які зобов'язані вести бухгалтерський облік та подавати фінансову звітність згідно із законодавством
7	Наказ Міністерства фінансів України від 28.03.2013 р. № 433 «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо заповнення форм фінансової звітності».	визначається порядок розкриття інформації за статтями форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)», форми № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)», форми № 3 «Звіт про рух грошових коштів», форми № 4 «Звіт про власний капітал»
8	Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань, затверджене Наказом Міністерства фінансів України від 02.09.2014 р. № 879	Визначає порядок проведення інвентаризації активів, у тому числі основних засобів, і зобов'язань та оформлення її результатів. Застосовуватиметься юридичними особами, створеними відповідно до законодавства України, незалежно від їх організаційно-правових форм і форм власності (крім банків), а також представництвами іноземних суб'єктів господарської діяльності

Джерело: сформовано на основі [8].

Система нормативно-правового регулювання бухгалтерського обліку та фінансової звітності в Україні потребує змін, зокрема необхідно розробити та адаптувати нормативно-правову базу бухгалтерського обліку і фінансової звітності в Україні до законодавства Європейського Союзу та МСФЗ; узгодити національні стандарти бухгалтерського обліку та МСФЗ. Гармонізація фінансової звітності на основі МСФЗ та ефективне державне регулювання сприятимуть задоволенню потреб всіх основних користувачів фінансової звітності [9].

Як зазначає Кулик В. А. [10] інформація бухгалтерського балансу повинна відповідати якісним характеристикам (доречність, зрозумілість, достовірність, надійність, зіставність, публічність, адресність) та виділяє певні обмеження інформації бухгалтерського балансу (рис. 1.1).

Інформація, яка міститься в балансі, повинна бути суттєвою, повністю розкритою. Суттєва інформація – це інформація, відсутність якої може вплинути на рішення користувачів фінансової звітності. Розкриття – це надання інформації, яка є суттєвою для користувачів фінансової звітності.

Властивістю балансу (звіту про фінансовий стан) є рівність підсумків активу та пасиву, тобто підсумок активів балансу повинен дорівнювати сумі власного капіталу та зобов'язань, що трієнтується на подвійному запису господарських операцій на рахунках бухгалтерського обліку [4].

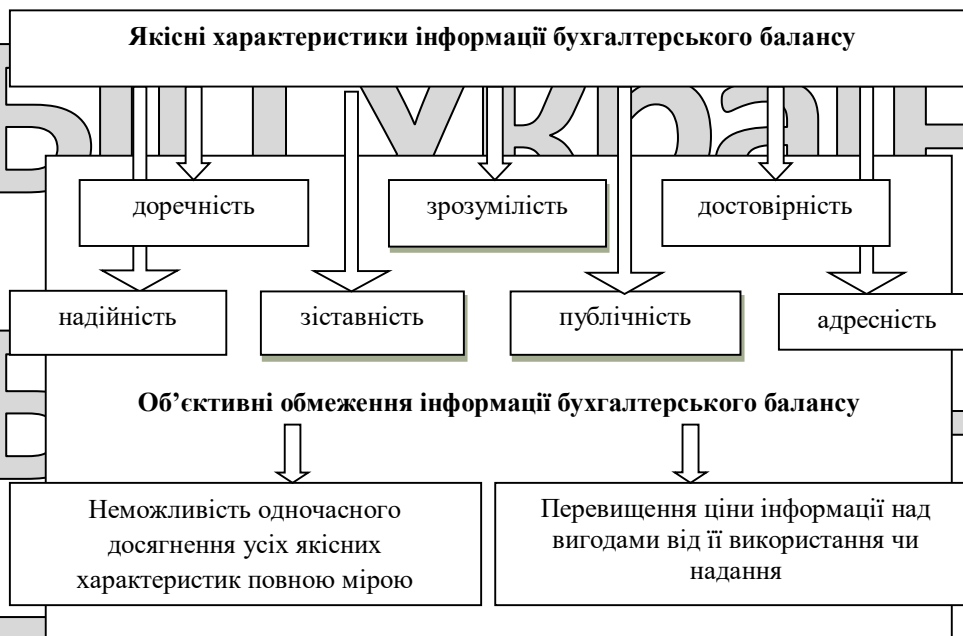

Рис. 1.1. Якісні характеристики інформації бухгалтерського балансу
Джерело: [10].

Розробка подальших напрямів удосконалення бухгалтерського балансу можлива лише за умови системного дослідження історії розвитку даної облікової категорії. Саме вивчення історичних аспектів розвитку бухгалтерського балансу дозволяє зрозуміти економічну сутність поняття, усвідомити його сучасне значення, осмислити досвід попередників та передбачити напрями подальшої еволюції [10]. Під балансовими теоріями розуміють теорії, які трактують форму й зміст бухгалтерських балансів як складових частин бухгалтерської звітності, незалежно від законодавчих норм [11].

На сьогоднішній день формат балансу хоча і побудований на компромісі майже всіх класичних балансових теорій все ж не є повноцінним джерелом інформаційного забезпечення управління як окремими суб'єктами господарювання, так і національним господарством загалом. Через відставання методології бухгалтерського обліку від реалій економічного, технологічного й інформаційного розвитку, фінансова звітність загалом і бухгалтерський баланс

зокрема, не можуть об'єктивно відображати вартісно оцінене майно і капітал суб'єктів господарювання [12].

Наведемо наукове бачення вчених щодо розвитку балансових теорій (табл. 1.4).

Таблиця 1.4

Балансові теорії в сучасній інтерпретації вчених

Назва балансової теорії	Представники	Сутність	Джерело інформації
1	2	3	4
Статична балансова теорія	Г.В. Сімон, І. Шер, М. Берлінер, В. Де Кутр	Головним завданням бухгалтерського балансу є надання інформації про можливість суб'єкта господарювання погасити свої зобов'язання	Л.М. Пилипенко «Балансові теорії: еволюційно-змістові та структурні аспекти» Lviv Polytechnic National University Institutional Repository с.305-310
Динамічна балансова теорія	Ж. Саварі, Е. Шмаленбах, Е. Вальбах, О. Рудановський, Е. Косіоль	Періодичне вимірювання ефективності, тобто визначення показника рентабельності, перш за все, рентабельності капіталу.	З. Плиса, В. Плиса, «Схеми балансових конструкцій: балансові теорії і міжнародна практика» ВІСНИК ДВІВ Серія екон. 2009. Вип. 41. С.492-500
Органічна балансова теорія	Ф. Шмідт, А. Гудекен, Ж.Б. Дюмарше, Т. Лімперг	Визначає річну звітність суб'єкта діяльності із загальноекономічної точки зору, розглядаючи облікову одиницю як клітину в «організмі ринкового господарства».	Гуналенко Л.В. Інтерпретація теорії балансів в економічній науці. Розвиток бухгалтерського обліку: теорія, професія, міжпредметні зв'язки: збірник матеріалів ІХ Міжнар. наук.-практ. конф. (26 лютого 2015 р.; м. Київ) / Відпов. за вип. Б.В. Мельничук. – К.: ННЦ «ІАЕ», 2015. – 632 с.
«Економетрична балансова теорія»	Павло Цьомпа	Має на меті математично обґрунтувати формування балансу суб'єкта господарювання з урахуванням концептуальних засад політекономії та юриспруденції.	Л.М. Пилипенко «Балансові теорії: еволюційно-змістові та структурні аспекти» Lviv Polytechnic National University Institutional Repository с.305-310
Еволюційно-адаптивна балансова теорія		Характеризується вивченням, розробкою й інтерпретацією похідних балансів (ті, які сформовані на основі нетрадиційних підходів до формування та узагальнення облікової інформації)	В.В. Кебко «Еволюція теоретичних уявлень про баланс як основну форму фінансової звітності, Економіка АПК, 2016. №9. С. 97-102

Продовження таблиці 1.4

1 Теорія еволюційно-го балансу	2 Г. Зомерфельд	3 Складання балансу передбачає вирішення двох завдань: 1) виявлення фінансових результатів; 2) оцінка майнового стану підприємства.	4 Кулик В.А. Бухгалтерський баланс: минуле, сучасне, майбутнє: монографія / В.А. Кулик. – Полтава: РВВ ПУЕТ, 2011. – 186 с.
-----------------------------------	--------------------	--	--

Джерело: сформовано автором [13].

Балансові теорії постійно змінюються та мають вплив на зміни в змістовному наповненні бухгалтерського балансу. І відповідно необхідні системні дослідження еволюційного розвитку балансових теорій, які спонукаються динамічним розвитком країн різних континентів під впливом глобальної економіки.

При складанні підприємствами фінансової звітності можуть бути допущені помилки (у математичних підрахунках, у застосуванні Облікової політики, неправильної інтерпретації фактів господарської діяльності, неухважності, шахрайства чи певних змін). Помилки можуть бути допущені під час складання звітності у попередніх періодах і ті, що відносяться до попередніх періодів [7]. МСА 240 «Відповідальність аудитора, що стосується шахрайства, при аудиті фінансової звітності» неправдива фінансова звітність розглядається як навмисне викривлення, що включає пропуск сум або розкриття інформації у фінансовій звітності з метою введення в оману користувачів фінансової звітності. При цьому звертається увага на те, що неправдива фінансова звітність може виникнути внаслідок неправомірних дій, що наведено на рис. 1.2.

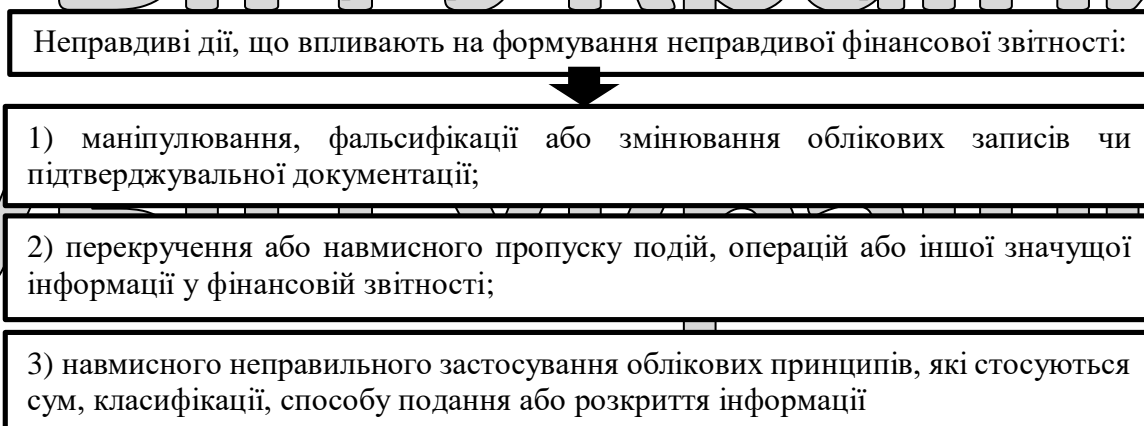

Рис. 1.2. Дії, внаслідок яких може сформуватись неправдива фінансова звітність

Джерело: [14].

Помилка – ненавмисне перекручення фінансової інформації в результаті арифметичних або логічних помилок в облікових записах, недогляду в повноті обліку чи неправильного уявлення фактів господарської діяльності [14]. Порядок виправлення помилок, внесення та розкриття інших змін у фінансовій звітності в Україні регулюється НП(С)БО 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах».

1.3. Застосування моделей аналізу фінансового стану підприємств в міжнародній практиці

Змістова характеристика економічної категорії «фінансовий стан підприємства» подається як результат взаємодії всіх елементів фінансових відносин, визначається сукупністю виробничо-господарських факторів і характеризується системою показників та індикаторів, які відображають наявність, розміщення і використання економічних ресурсів суб'єкта господарювання [15].

Наукові джерела пропонують безліч методичних підходів щодо оцінки фінансового стану підприємств, які можна розподілити на:

- методи, засновані на аналізі балансу підприємства (горизонтальний, вертикальний, трендовий аналіз, метод фінансових коефіцієнтів тощо);
- евристичні методи, що засновані на неформальних, інтуїтивних підходах та узагальненні досвіду розв'язання аналогічних завдань та методи експертних оцінок;
- економіко-математичні методи [16].

Основними критеріями вибору того чи іншого методу оцінки можуть бути:

1. Часові обмеження, якщо оцінку потрібно здійснити найближчим часом, то не рекомендується використовувати коефіцієнтний, комплексний чи інтегральний методи.

2. Обширність аналізу. Такі методи аналізу, як безбитковий та рівноважний не враховують таких видів діяльності підприємства як конкурентоспроможність, кредитоспроможність, ділова активність тощо.

3. Наявність доступу до детальної інформації про діяльність підприємства.

Якщо така існує варто обрати комплексний або коефіцієнтний підхід [17].

У міжнародній практиці для оцінки фінансового стану широко використовують математичні моделі, за допомогою яких формують узагальнений показник. Вони застосовуються для аналізу основних положень

функціонування та розвитку підприємства; логічного обґрунтування

економічних залежностей, що були виявлені в результаті проведеного аналізу економічних явищ та процесів на підприємстві; для отримання якісних висновків відносно підвищення ефективності функціонування підприємства та його

подальшого розвитку.

На особливу увагу заслуговують моделі Альтмана, Таффлера, Ліса, Чессера та ін. Їх переваги: невелика кількість показників, що забезпечують високу точність результатів, за незначних затрат трудомісткості; можливість поєднувати різноманітні об'єкти; інформація для розрахунку всіх показників є доступною (відображається в основних формах фінансової звітності); є

можливість прогнозування банкрутства, визначення зони ризику, у якій перебуває підприємство. Проте дані моделі показують правдиві результати лише в тих конкретних умовах, для яких вони розроблені [16].

Висновки до розділу 1

Дослідження бухгалтерського балансу в інформаційній системі управління дозволило сформулювати такі висновки:

1. Бухгалтерський баланс, як звітний документ, має неоціненний практичний зміст, аналітична оцінка якого дозволяє спрогнозувати розвиток підприємства та убезпечити управлінський персонал від прийняття

неправильних рішень, він є одним із основних джерел інформації про економічну та фінансову діяльність суб'єктів господарювання. Форма балансу являє собою двосторонню таблицю, одна сторона якої називається активом і призначена для відображення господарських засобів за складом і розміщенням, а інша – називається пасивом та призначена для відображення джерел формування господарських засобів.

2. Державне регулювання бухгалтерського обліку та фінансової звітності в Україні здійснюється для створення єдиних правил з одночасним удосконаленням та розвитком фінансової звітності. Для того, щоб змінити дану систему державного регулювання необхідно розробити та адаптувати нормативно-правову базу бухгалтерського обліку і фінансової звітності в Україні до законодавства Європейського Союзу та МСФЗ. Інформація, що наводиться в балансі, повинна бути суттєвою та повністю розкритою, вона повинна відповідати якісним характеристикам, зокрема: доречності, зрозумілості, достовірності, надійності, зіставності, публічності, адресності. Розробка подальших напрямів удосконалення бухгалтерського балансу можлива лише за умови системного дослідження історії розвитку даної облікової категорії.

3. Поняття «фінансовий стан підприємства» можна охарактеризувати як результат взаємодії всіх елементів фінансових відносин, що визначається сукупністю виробничо-господарських факторів і характеризується системою показників та індикаторів. Можна виділити такі методичні підходи щодо оцінки фінансового стану підприємств: методи, засновані на аналізі балансу підприємства, евристичні методи, економіко-математичні методи. Основними критеріями для вибору того чи іншого методу оцінки можуть бути: часові обмеження, обсяг аналізу, наявність доступу до детальної інформації про діяльність підприємства. У міжнародній практиці для оцінки фінансового стану широко використовують математичні моделі.

РОЗДІЛ 2

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО БАЛАНСУ

2.1. Організаційно – економічна характеристика підприємства

Товариство з обмеженою відповідальністю «АНВІ ГРУП» (ANVI GROUP, LLC) засноване 25.02.2010 р. і спеціалізується на оптовій і роздрібній торгівлі спецодягу (корпоративного і спеціального одягу), спецвзуття (робочого і захисного взуття), робочих і захисних рукавичок і засобів індивідуального захисту. Клієнтами ТОВ «АНВІ ГРУП» є багато підприємств різних галузей промисловості: харчової, енергетичної, нафтової, газової, вугільної, хімічної та нафтохімічної, металургії, машинобудування і металообробки, і ін. Юридична адреса Товариства: м. Київ, вул. Кловський узвіз, буд. 11.

Основними видами діяльності компанії є:

- оптовий і роздрібний продаж спецодягу, спецвзуття та засобів індивідуального захисту виробництва провідних європейських виробників, а також власного виробництва;
- виробництво і продаж тротуарної плитки ФЕМ, дорожніх бордюрів, бетонних блоків;
- продаж сипучих будівельних матеріалів (щебінь, відсів, пісок) і буттового каменю.

Компанія «АНВІ ГРУП» є офіційним дистриб'ютором провідних європейських виробників спецодягу, робочого одягу, захисного одягу в Україні: LEBER & HOLLMAN (Німеччина), NITRAS (Німеччина), DELTA PLUS (Франція), REIS (Польща), ARTMaster (Польща), UZ Workwear (Польща), CXS (Чехія), ARDON (Чехія).

Метою діяльності Товариства є об'єднання матеріальних та фінансових ресурсів учасників для здійснення підприємницької, комерційної, виробничо-господарської та іншої діяльності Товариства, отримання прибутку за рахунок статутної діяльності з цілями забезпечення на цій основі суспільних потреб

ринку в продукції, роботах та послугах Товариства, зростання рівня добробуту, соціально-економічних інтересів працівників Товариства і його учасників.

Предметом діяльності Товариства є здійснення будь-якої господарської діяльності, яка не заборонена чинним законодавством України.

Розмір статутного капіталу Товариства складається з номінальної вартості часток його Учасників та становить 500000 грн. 00 коп.

Основними конкурентами ТОВ «АНВІ ГРУП» можна назвати ТОВ «Торнадо», ТОВ «ТК СПЕЦОДЯГ» та ТОВ «Виробниче підприємство «СВАН».

Згідно ст. 8 Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» [18, ст.8] підприємство самостійно визначає облікову політику підприємства, яка оформлена наказом керівника, що має наступні положення:

- при веденні бухгалтерського обліку та складанні фінансової звітності застосовувати національні положення (стандарты) бухгалтерського обліку, затверджені Міністерством фінансів України;

- застосовувати при вибутті запасів метод собівартості перших за часом надходження запасів (ФІФО) для оцінки їх вибуття;

- дата визнання валютної виручки вважається дата зарахування валюти на поточний рахунок підприємства;

- застосовувати рахунки 9 класу відповідно до Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 30 листопада 1999 року №291 [19].

Бухгалтерський облік на підприємстві здійснюється із застосуванням комп'ютерної бухгалтерської програми «ІС:Бухгалтерія» версія 8.3.

Відповідальність за відповідність реєстрів обліку, порядку й способу реєстрації та узагальнення інформації, передбачених цією комп'ютерною програмою, вимогам законодавства, покладається на головного бухгалтера підприємства.

Проведемо аналіз основних фінансово-економічних показників діяльності підприємства (табл. 2.1). Основними джерелами даних для аналізу є форма № 1-м

Баланс (Звіт про фінансовий стан) (Додатки А.1, А.2, А.3) та форма № 2-м Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід).

Таблиця 2.1

Динаміка результатів діяльності підприємства ТОВ «АНВІ ГРУП» за 2018-2020 рр.

Показник	Роки			Відхилення (+/-)	Відхилення, %
	2018	2019	2020		
1	2	3	4	5	
Чистий дохід (виручка) від реалізації товарів і послуг	21851,8	28815,4	32207,5	10355,7	47,39
Собівартість реалізації товарів і послуг	16951,2	21346,8	23074,7	6123,5	36,12
Інші операційні доходи	44,6	194,7	44,5	-0,1	99,78
Інші операційні витрати	2726,1	5490,2	7683,0	4956,9	181,83
Фінансові результати до оподаткування	2127,2	2114,2	1479,7	-647,5	69,56
Чистий прибуток	1744,3	1725,7	1212,6	-531,7	69,52

Отже, як бачимо, мають місце незначні зміни в результатах діяльності підприємства. Чистий дохід від реалізації товарів та послуг у 2020 році в порівнянні 2018 роком зріс на 10355,7 тис. грн. (47,39%), собівартість реалізації товарів і послуг становить 23074,7 тис. грн., що на 6123,5 тис. грн. (36,12%) більше ніж у 2018 р. Негативно впливає на фінансовий результат збільшення інших операційних витрат на 4956 тис. грн. (181,83%). Загалом чистий прибуток у 2020 році зменшився на 531,7 тис. грн. (30,48%).

Оскільки фінансовий стан досліджуваного підприємства знаходить своє відображення в Звіті про фінансовий стан, використовуючи таблицю 2.2 проведемо аналітичну оцінку структури активів та пасивів підприємства за 2018-2020 рр.

Таблиця 2.2

Оцінка структури активів і пасивів ТОВ «АНВІ ГРУП», тис. грн.

Показник	Роки			Відхилення 2020 р. до 2018 р., %
	2018	2019	2020	
1	2	3	4	5
АКТИВ				
Запаси	3774,8	5927,5	8799,9	233,12
Основні засоби	721,2	591,7	1695,8	235,14

Продовження таблиці 2.2

1	2	3	4	5
Дебіторська заборгованість (короткострокова)	1902,2	2934,6	3654,5	192,12
Грошові кошти	-217,9	-356,8	126,2	-
Нематеріальні активи	-	-	-	-
Інші оборотні активи	276,8	163,8	208,0	75,14
Інші необоротні активи	-	-	-	-
Всього активи	6457,1	9260,8	14702,4	277,69
ПАСИВ				
Короткострокова заборгованість	-	-	-	-
Нерозподілений (непокритий збиток) прибуток	3374,9	5100,6	6313,2	187,06
Короткострокова кредиторська заборгованість	2295,9	3678,9	7474,5	325,56
Зареєстрований (статутний) капітал	1,0	500,0	1,0	100
Довгострокова кредиторська заборгованість	252,4	-	14,8	5,85
Доходи майбутніх періодів	-	-	-	-
Інші короткострокові зобов'язання	532,9	480,3	898,9	168,68
Всього пасиви	6457,1	9260,8	14702,4	277,69

Аналіз даних таблиці 2.2 дає можливість дійти висновку, що загальна валюта балансу зросла на 8245,3 тис. грн. (177,69%). Цьому сприяло збільшення оборотних та необоротних засобів. Статті пасиву балансу також зазнали змін, зокрема спостерігається збільшення (на 225,56%) короткострокової кредиторської заборгованості та зменшення на 94,14 % довгострокової. Спостерігаються позитивні зміни щодо нерозподіленого прибутку, який зріс майже вдвічі, а зареєстрований капітал залишився без змін.

2.2. Організаційні процедури формування інформації бухгалтерського балансу

Загальні правила складання балансу сформовані в НП(С)БО 1, а більш детальна інформація міститься в Методичних рекомендаціях № 433 від 28.03.2013 р. і Методичних рекомендаціях № 476 від 11.04.2013 р. Для балансу, як і для всіх інших форм фінансової звітності, застосовуються два критерії

визнання статей, за якими вони відображаються в балансі, це істотність інформації та достовірність її оцінки. Критерій суттєвості інформації кожне підприємство визначає самостійно. При виборі критеріїв суттєвості

підприємства можуть використовувати лист Міністерства фінансів України від 29.07.2003 р. № 04230-04108, в якому МФУ рекомендував величини порогу

суттєвості для різних статей фінансової звітності [20, С.49]. Актив балансу включає три розділи, в яких об'єднано майно за ступенем його ліквідності. Пасив балансу включає чотири розділи, у яких згруповано зобов'язання з урахуванням

терміновості їх погашення. Баланс (Звіт про фінансовий стан) може мати у пасиві

п'ятий, додатковий розділ «Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду», який наводиться у балансі, якщо така інформація є суттєвою та оцінка статті може бути достовірно визначена. Структура балансу наведена на рис. 2.1.

Бухгалтерський баланс складається на основі бухгалтерських записів, підтверджених відповідними первинними документами. Статті Балансу повинні бути

узгодженими та дорівнювати залишкам на аналітичних та синтетичних рахунках у Головній книзі на кінець звітного періоду, з якої кінцеве сальдо за рахунками переноситься до відповідних статей балансу. Інформаційним забезпеченням складання

Балансу є Головна Книга за журнальною формою обліку або оборотна відомість за

синтетичними рахунками при інших формах обліку, а також дані синтетичних (бухгалтерських) рахунків. Порядок складання і подання Балансу як і будь-якої іншої форми фінансової звітності підприємства передбачає певну послідовність дій [8, С.45].

Основними правилами заповнення фінансової звітності є:

1) перед складання фінансової звітності обов'язковим є проведення інвентаризації активів та зобов'язань підприємства;

2) не допускається згортання статей активів, зобов'язань, крім окремих випадків передбачених окремими п. НП(С)БО 1;

3) звітність підписують керівник та бухгалтер підприємства;

4) від'ємні значення та показники для вирахування наводяться у дужках;

5) прокреслюють рядки форми, які не мають показників;

6) заповнюють звітність у тисячах гривнях без десяткових знаків (виняток становлять суб'єкти малого підприємництва та представництва іноземних суб'єктів господарської діяльності, які складають звітність у тисячах гривень з одним десятковим знаком);

7) монетарні статті фінансової звітності, які стосуються операцій в іноземній валюті, перераховуються в грошову одиницю України за курсом НБУ на останній день звітного періоду;

8) не допускається виправлення, закреслення;

9) форми фінансової звітності заповнюються чорнилом або друкуються чорним чорнилом за допомогою комп'ютерної техніки тощо [8, С.23].

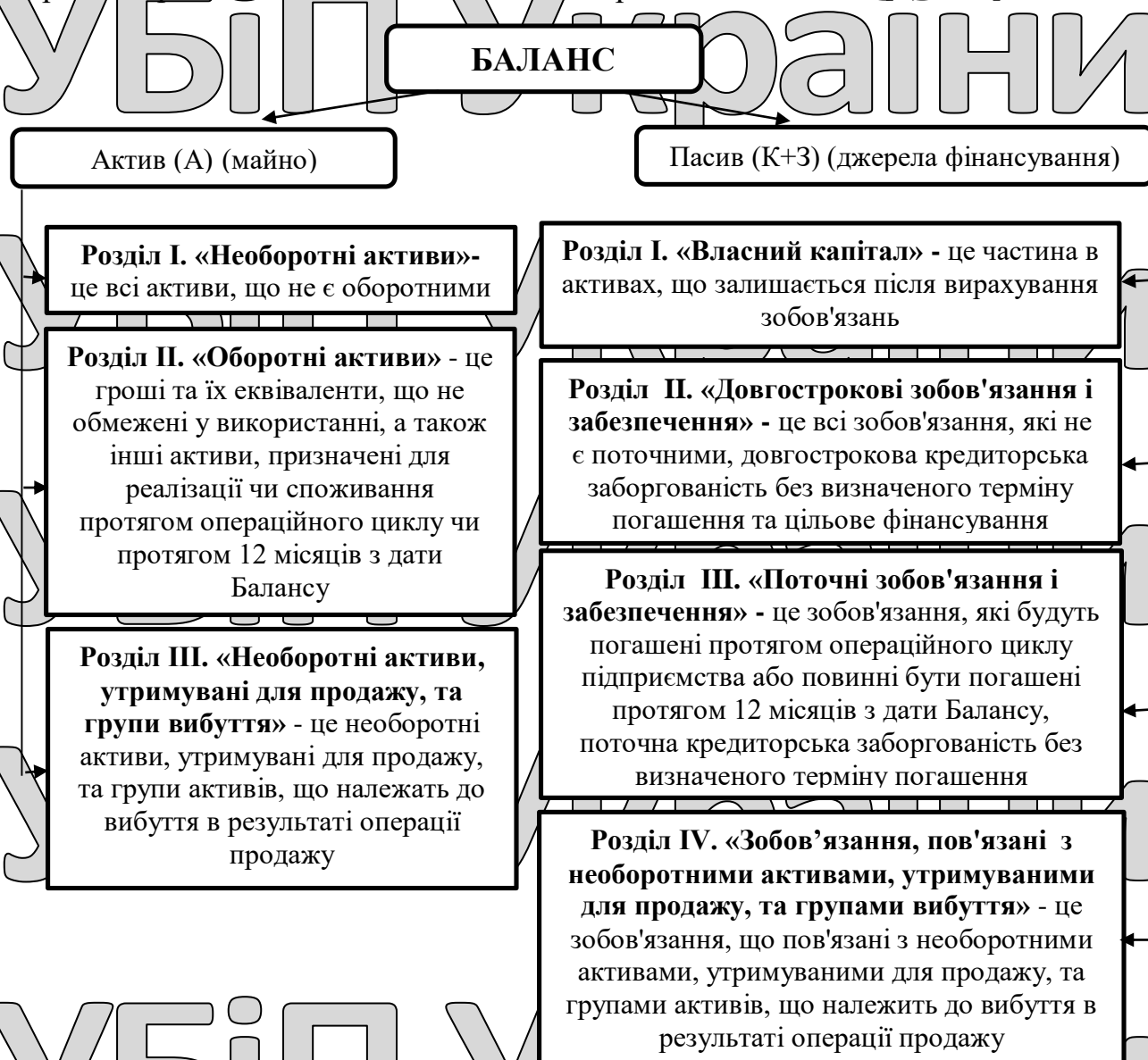

Рис. 2.1. Загальна схема Балансу за Національним І(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»

Можна зобразити схематично перелік основних заходів, які необхідно виконати перед складанням балансу (рис. 2.2):

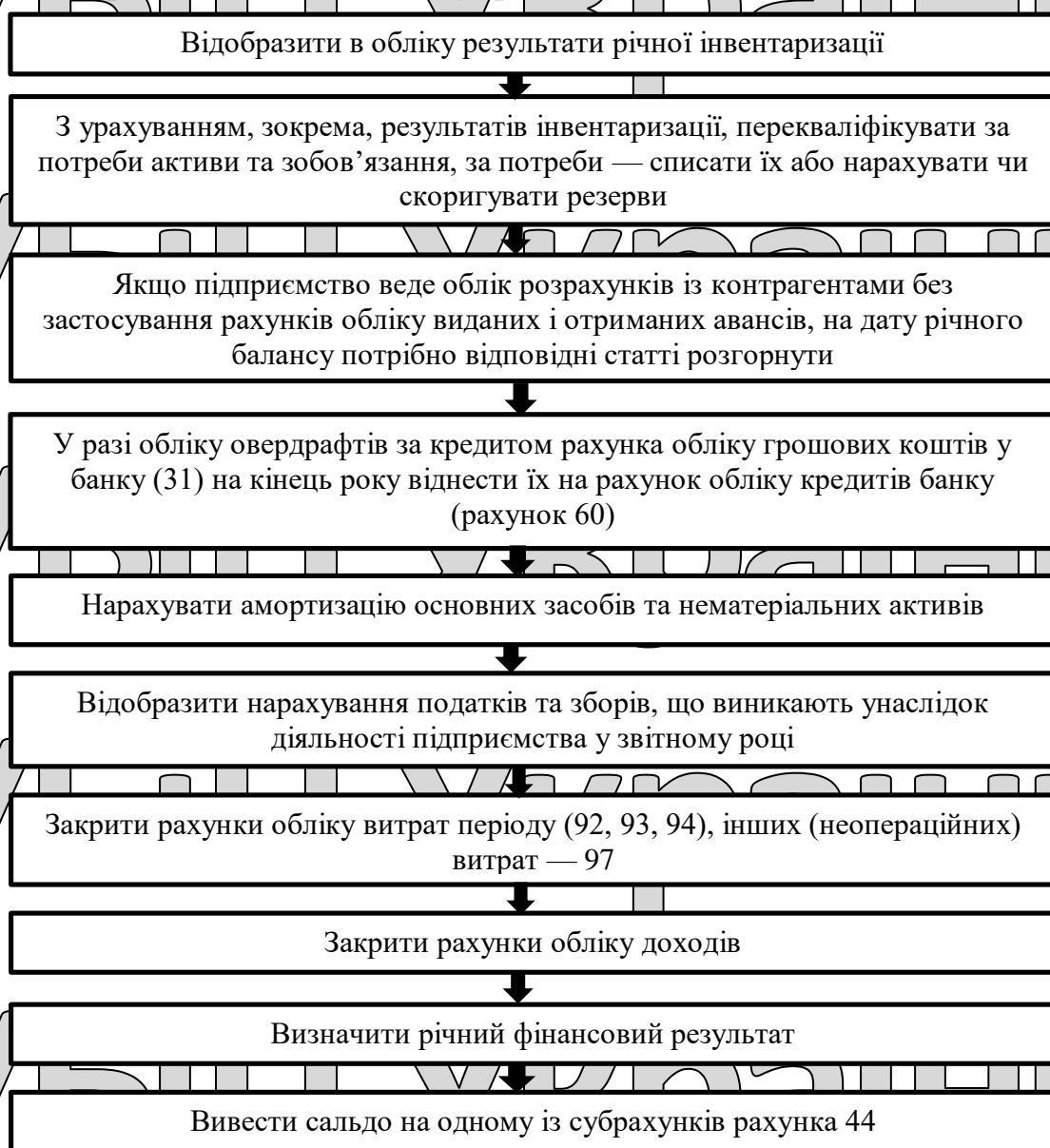

Рис. 2.2. Основні заходи перед складанням балансу

Джерело: сформовано на основі [21].

Перш ніж приступити до заповнення звітної форми Баланс, необхідно ретельно перевірити та пересвіднитися в правильності сум, відображених на синтетичних рахунках бухгалтерського обліку, їх повній відповідності аналітичному обліку та відображенню на них господарських операцій, обраних у відповідності до облікової політики підприємства. Необхідно пересвіднитися також у рівності підсумків оборотів за місяцями звітного періоду і рівністю

підсумків по записках, що відображені за дебетом і кредитом рахунків синтетичного обліку по Головній книзі або в Оборотному балансі [8, С.45].

Бухгалтерська звітність підписується керівником і головним бухгалтером, а у випадках відсутності на підприємстві бухгалтерської служби, фінансову звітність підписує спеціаліст, що веде облік. В звітах не може бути підчисток і помарок, а виправлення помилок здійснюється згідно Положення про документальне забезпечення записів в бухгалтерському обліку № 88 від 24.05.1995 р. та НП(С)БО 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах» [8, С.24].

В НП(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність» прописано такі форми фінансової звітності та їх користувачів (табл. 2.3):

Таблиця 2.3

Форми фінансової звітності за НП(С)БО 25

Фінансова звітність малого підприємства	Фінансова звітність мікропідприємства
Баланс форма № 1-м	Баланс форма № 1-мс
Звіт про фінансові результати форма № 2-м	Звіт про фінансові результати форма № 2-мс
Використовують: — малі підприємства* (крім платників єдиного податку 3 групи); — представництва іноземних суб'єктів господарської діяльності	Використовують: — мікропідприємства; — підприємства — платники єдиного податку 3 групи; — неприємницькі товариства (тобто неприбуткові організації)

Джерело: [22].

* Малими є підприємства, які не відповідають критеріям для мікропідприємств та показники яких на дату складання річної фінансової звітності за рік, що передує звітному, відповідають щонайменше двом із таких критеріїв (ч. 2 ст. 2 Закону про бухгалтерський облік):

- балансова вартість активів — до 4 млн євро;
- чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) — до 8 млн євро;
- середня кількість працівників — до 50 осіб.

Малі підприємства, які працюють за НП(С)БО 25, мають право обирати, які форми вони воліють використовувати: ті, що прописані у НП(С)БО 25 (тобто скорочені) чи загальні з НП(С)БО 1.

Баланс стандартно складається з 2 частин: активу та пасиву. У графі 1 визначено найменування статей, у графі 2 – їх код, у графі 3 відображають показники відповідної статті на початок звітного року [22].

2.3. Методика відображення засобів та джерел їх утворення у Балансі підприємства

Згідно із наказом Міністерства фінансів України «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо заповнення форм фінансової звітності» від 28.03.2013 р. № 433 актив відображається в балансі за умови, що його оцінка може бути достовірно визначена і очікується отримання в майбутньому економічних вигод, пов'язаних з його використанням. Витрати на придбання та створення активу, який не може бути відображений в балансі, включаються до складу витрат звітного періоду.

Зобов'язання відображається у балансі, якщо його оцінка може бути достовірно визначена та існує ймовірність зменшення економічних вигод у майбутньому внаслідок його погашення. Власний капітал відображається в балансі одночасно з відображенням активів або зобов'язань, які призводять до його зміни [23].

Активи підприємства розділені в балансі на необоротні та оборотні, а зобов'язання – на довгострокові та поточні, відповідно до періоду, протягом якого активи будуть реалізовані або використані, а зобов'язання погашені.

Існують два критерії класифікації активів і зобов'язань:

- 1) 12 місяців з дати балансу;
- 2) операційний цикл, якщо він перевищує 12 місяців [20, С.54].

Оцінка активу відбувається у відповідності з нормативними стандартами, проілюструємо це в таблиці 2.4.

Таблиця 2.4

Оцінка активів згідно нормативно-правових актів

Назва активу	Нормативне регулювання	Оцінка активу
1	2	3
Основні засоби	НП(С)БО «Основні засоби»	7 первісна вартість – історична (фактична) собівартість необоротних активів у сумі грошових коштів або справедливої вартості інших активів, сплачених (переданих), витрачених для придбання (створення) необоротних активів.
Інвестиційна нерухомість	НП(С)БО «Інвестиційна нерухомість»	32 придбана (створена) інвестиційна нерухомість зараховується на баланс підприємства за первісною вартістю. Одиницею обліку інвестиційної нерухомості є земельна ділянка, будівля (частина будівлі) або їх поєднання, а також активи, які утворюють з інвестиційною нерухомістю єдиний (цілісний) комплекс і в сукупності генерують грошові потоки.
Біологічні активи	НП(С)БО «Біологічні активи»	30 придбаний (одержаний) біологічний актив зараховується на баланс підприємства за первісною вартістю. Довгострокові біологічні активи, справедливую вартість яких на дату балансу достовірно визначити неможливо або якщо підприємство є платником податку на прибуток, можуть визнаватися та відображатися за первісною вартістю з урахуванням суми їх зносу і витрат від зменшення корисності.
Нематеріальні активи	НП(С)БО «Нематеріальні активи»	8 первісна вартість придбаного нематеріального активу складається з ціни (вартості) придбання (крім отриманих торговельних знижок), мита, непрямих податків, що не підлягають відшкодуванню, та інших витрат, безпосередньо пов'язаних з його придбанням та доведенням до стану, у якому він придатний для використання за призначенням.
Фінансові інвестиції	НП(С)БО «Фінансові інвестиції»	12 на дату балансу відображаються за справедливою вартістю (крім інвестицій, що утримуються підприємством до їх погашення або обліковуються за методом участі в капіталі). Сума збільшення або зменшення балансової вартості фінансових інвестицій на дату балансу відображається у складі інших доходів або інших витрат відповідно.
Запаси	НП(С)БО «Запаси»	9 придбані (отримані) або вироблені запаси зараховуються на баланс підприємства за первісною вартістю. У разі, якщо на момент оприбуткування запасів неможливо достовірно визначити їх первісну вартість, такі запаси можуть оцінюватися та відображатися за справедливою вартістю з наступним коригуванням до первісної вартості.
Дебіторська заборгованість	НП(С)БО «Дебіторська заборгованість»	10 поточна дебіторська заборгованість, яка є фінансовим активом (крім придбаної заборгованості та заборгованості, призначеної для продажу), включається до підсумку балансу за чистою реалізаційною вартістю*.

Продовження таблиці 2.4

1	2	3
Необоротні активи, утримані для продажу, та групи вибуття	НП(С)БО «Необоротні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність»	27 придбані (отримані, у т.ч. безкоштовно) активи зараховуються на баланс за вартістю придбання, яка визначається відповідно до НП(С)БО 9 «Запаси». Необоротні активи, утримані для продажу, та групи вибуття відображаються на дату балансу за найменшою з двох величин – балансовою вартістю або чистою вартістю реалізації

Джерело: сформовано автором.

Для визначення чистої реалізаційної вартості дебіторської заборгованості на дату балансу обчислюється величина резерву сумнівних боргів. Визначена на основі класифікації дебіторської заборгованості величина сумнівних боргів на дату балансу становить залишок резерву сумнівних боргів на ту саму дату. Залишок резерву сумнівних боргів на дату балансу не може бути більшим, ніж сума дебіторської заборгованості на ту саму дату. Довгострокова дебіторська заборгованість відображається в балансі за її теперішньою вартістю. Визначення теперішньої вартості залежить від виду заборгованості та умов її погашення [24].

Основні засоби та нематеріальні активи оцінюються за первісною вартістю, але відображаються в балансі за первісною й залишковою вартістю з виокремленням суми зносу в окрему статтю.

Витрати, що здійснені у звітному році, але відносяться до наступного звітного періоду, відображаються в балансі окремою статтею як витрати майбутніх періодів і списують на витрати виробництва чи обігу з настанням відповідного строку [25, С.26].

Згідно НП(С)БО 11 «Кредиторська заборгованість» довгострокові зобов'язання відображаються в балансі за їх теперішньою вартістю. Поточні зобов'язання відображаються в балансі за сумою погашення. Сума забезпечення визначається за обліковою оцінкою ресурсів (за вирахуванням суми очікуваного відшкодування), необхідних для погашення відповідного зобов'язання, на дату балансу [26].

Джерела фінансування оборотних коштів можна виокремити на власні та залучені (рис. 2.3).

Рис. 2.3. Джерела формування оборотних коштів підприємств

Джерело: сформовано на основі [27].

Більшість статей пасиву балансу оцінюється за фактичними сумами, що впливають із даних поточного бухгалтерського обліку. Статутний капітал відображається в балансі як сукупність внесків (у грошовому вираженні) учасників / власників у спільне майно під час створення підприємства для забезпечення його діяльності в розмірах, що їх визначено засновницькими документами. Окремими статтями за фактичною величиною показують інші капітали, резерви, позики, кредиторську заборгованість. З метою рівномірного включення майбутніх витрат у витрати виробництва чи обігу звітного періоду підприємства можуть створювати резерви: на майбутню оплату відпусток; на виплату винагороди за вислугу років працівникам, включаючи відрахування на державне соціальне страхування від цих сум; на виробничі витрати для підготовчих робіт на підприємствах промисловості із сезонним виробництвом; на майбутні витрати для ремонту предметів прокату.

Прибуток, його використання чи збиток протягом року відображаються в балансі окремими статтями розгорнуто. Затверджені суми використаного за звітний рік прибутку списуються під час складання річного бухгалтерського звіту. У річній звітності може бути відображеним тільки непокритий збиток чи нерозподілений прибуток звітного року [25, С.27]. Доходи, отримані у звітному періоді, але такі, що належать до наступних звітних періодів, відображаються в обліку й звітності окремою статтею як доходи майбутніх періодів. Ці доходи підлягають зарахуванню на результати фінансово-господарської діяльності тільки із настанням відповідного звітного періоду [25, С.28].

2.4. Формування Звіту про фінансовий стан відповідно до вимог міжнародних стандартів

Звітність за МСФЗ формується не ґрунтуючись на законодавчих нормах, а виходячи з конкретних фінансових реалій – це можна назвати однією з основних відмінностей МСФЗ від національної системи бухгалтерського обліку. Таким чином, пріоритет віддається економічному змісту, а не формі, що відповідає принципу превалювання сутності над формою, задекларований у концептуальних основах МСФЗ та у вітчизняному законодавстві [28]. Також можна зазначити, що основною відмінністю між МСБО 1 та НП(С)БО 1 є відсутність встановленого обов'язкового складу статей за міжнародним стандартом, у ньому наведено мінімальний склад статей, які повинні бути відображені в Балансі (Звіті про фінансовий стан) [32].

Групування елементів балансу до статей та розділів відповідно до міжнародних стандартів жорстко не регламентується. Пункт 54 МСБО 1 містить мінімальний перелік статей, які достатньою мірою відрізняються за характером та функціями і які потрібно наводити безпосередньо у звіті про фінансовий стан.

Необхідно зазначити, що згідно з НП(С)БО 1 деякі статті Балансу не змінилися, незважаючи на невідповідність вимогам МСФЗ. Так, за

міжнародними стандартами немає такого окремого об'єкта обліку, як незавершені капітальні інвестиції, вони входять за МСБО 16 «Основні засоби» до їх складу.

МСФЗ також не вимагають окремого подання у звіті накопиченої амортизації (знос), рекомендуючи її деталізацію у примітках до статей «Нематеріальні активи» та «Основні засоби». Так, підприємства могли б ці активи показувати або одним рядком по залишковій вартості з розкриттям показників первісної вартості та зносу у примітках до фінансової звітності, або двома – окремо первісна вартість, окремо, у дужках, нарахований знос.

Обов'язкові рядки для відображення зносу заперечують можливість одного з варіантів такого відображення. Відповідно до МСФЗ недоречно і окреме відображення статті «Витрати майбутніх періодів». Водночас необхідно визнати, що НП(С)БО 1 усунув невідповідності у відображенні дебіторської заборгованості у звіті [29].

Згідно ч. 2 ст. 12¹ Закону про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні [18] та постанови КМУ від 11.07.2018 р. № 547 [30] фінансова звітність складається за міжнародними стандартами фінансової звітності публічними акціонерними товариствами, підприємствами – емітентами цінних паперів, цінні папери яких допущені до торгів на фондових біржах або щодо цінних паперів яких здійснено публічну пропозицію, банками, страховиками, кредитними спілками, підприємствами, які провадять діяльність з видобутку корисних копалин загальнодержавного значення, підприємствами, які належать до великих підприємств, а також підприємствами, які провадять господарську діяльність за такими видами:

- надання фінансових послуг, крім страхування та пенсійного забезпечення;
- недержавне пенсійне забезпечення;
- допоміжна діяльність у сферах фінансових послуг і страхування, за

винятком допоміжної діяльності у сфері страхування та пенсійного забезпечення.

Н Підприємства, крім тих що зазначені, самостійно визначають доцільність застосування міжнародних стандартів для складання фінансової звітності та (консолідованої фінансової звітності).

Гуцаленко Л. В. [31] у своїй праці зазначає, що під час впровадження міжнародних стандартів звітності виникають деякі проблеми:

- відсутність освітніх програм;
- відсутність достатньої кількості фахівців;
- відсутність матеріальної бази та коштів щодо переходу.

На макроекономічному рівні до проблем впровадження МСФЗ належать:

- незрозуміння характеру та суті МСФЗ;
- відсутність відповідних механізмів для контролю за процесом переходу на МСФЗ;
- суттєві відмінності між МСФЗ та національними П(С)БО;
- недоцільність застосування МСФЗ підприємствами, для яких перехід законодавчо не обов'язковий;
- відсутність можливості здійснювати ефективний нагляд за дотриманням МСФЗ;
- невідповідність між вимогами бухгалтерського обліку та аудиту;

- відсутність належним чином розроблених методик переходу;
- недостатня підготовленість до переходу на МСФЗ.

Отже, можна дійти висновку, що необхідно на державному рівні більше уваги приділяти підвищенню професійного рівня практикуючих фахівців з бухгалтерського обліку та наближення до європейських вимог освітніх програм з підготовки облікових фахівців [31].

Суб'єкт господарювання подає поточні та непоточні активи і поточні та непоточні зобов'язання як окремі класифікації у своєму звіті про фінансовий стан (таблиця 2.5).

Таблиця 2.5

Класифікація активів та зобов'язань за МСБО 1 «Подання фінансової звітності»

Поточні активи	Поточні зобов'язання
<p>Суб'єкт господарювання повинен класифікувати актив як поточний, якщо:</p> <ul style="list-style-type: none"> а) він сподівається реалізувати цей актив або має намір продати чи спожити його у своєму нормальному операційному циклі; б) він утримує актив в основному з метою продажу; в) він сподівається реалізувати актив протягом дванадцяти місяців після звітного періоду; або г) актив є грошовими коштами чи еквівалентами грошових коштів (як визначено у МСБО 7), якщо немає обмежень щодо обміну чи використання цього активу для погашення зобов'язання принаймні протягом дванадцяти місяців після звітного періоду. 	<p>Суб'єкт господарювання класифікує зобов'язання як поточне, якщо:</p> <ul style="list-style-type: none"> а) він сподівається погасити це зобов'язання в ході свого нормального операційного циклу; б) він утримує це зобов'язання в основному з метою продажу; в) зобов'язання підлягає погашенню протягом дванадцяти місяців після звітного періоду; г) він не має безумовного права відстрочити погашення зобов'язання протягом як мінімум дванадцяти місяців після звітного періоду. Умови зобов'язання, які можуть, за вибором контрагента, привести до його погашення випуском інструментів власного капіталу, не впливають на класифікацію.
Непоточні активи	Непоточні зобов'язання
<p>Включають матеріальні, нематеріальні та фінансові активи довгострокового характеру.</p>	<p>Фінансові зобов'язання, що забезпечують фінансування на довгостроковій основі і не підлягають погашенню протягом дванадцяти місяців після кінця звітного періоду, є непоточними зобов'язаннями.</p> <p>Якщо суб'єкт господарювання очікує та має намір рефінансувати зобов'язання або перенести його на пізнішу дату принаймні на дванадцять місяців після звітного періоду, згідно з існуючою кредитною угодою, він класифікує зобов'язання як непоточне.</p> <p>Зобов'язання класифікується як непоточне, якщо кредитор до настання кінця звітного періоду погодився надати пільговий період, що закінчується принаймні через дванадцять місяців після звітного періоду, протягом якого суб'єкт господарювання може виправити порушення та протягом якого кредитор не може вимагати негайного платежу.</p>

Джерело: сформовано автором [32].

Звітність, складену відповідно до МСФЗ, можна отримати тільки двома способами:

- вести паралельний облік за МСФЗ;
- за підсумками звітного періоду трансформувати звітність, складену відповідно до національних стандартів, у звітність за МСФЗ.

При паралельному обліку потрібне складання паралельного плану рахунків у форматі, відповідному МСФЗ, перенесення залишків з українського Плану рахунків на рахунки нового плану з одночасними коригуваннями та подальшим щоденним паралельним веденням обліку.

Трансформація - це сукупність процедур перетворення фінансової інформації, складеної за одними правилами, у звітні дані, складені за іншими правилами. Даний спосіб можна розділити ще на два способи:

- трансформація на рівні проводок головної книги (оборотно-сальдової відомості);
- трансформація на рівні фінансової звітності, складеної за національними стандартами [33].

Метод трансформації охоплює виключно статті фінансової звітності, а паралельне ведення бухгалтерського обліку забезпечує процес формування фінансової звітності за МСФЗ на основі відповідних бухгалтерських записів, зроблених упродовж усього звітного періоду. У зв'язку із цим, паралельний облік – найточніший, проте й найзатратніший метод. Кожен первинний документ реєструється і проводиться паралельно у двох фінансових системах. Таким чином, кожна господарська операція має бути відображена двічі: в системі обліку за правилами національних стандартів та в обліку за правилами МСФЗ.

Щодо альтернативного методу трансформації фінансової звітності – трансформації на рівні фінансової звітності, складеної за національними стандартами, то необхідність проведення усіх коригувань на рівні проводок головної книги (оборотно-сальдової відомості) зникає, спрощується процедура

автоматизації процесу перенесення даних, оскільки немає необхідності

прив'язувати до конкретного Плану рахунків та конкретного програмного забезпечення [32].

В таблиці 2.6 наведено переваги та недоліки способів формування інформації у звітності.

Таблиця 2.6

Переваги та недоліки способів формування інформації у звітності

Спосіб отримання звітності	Переваги	Недоліки
Паралельний облік	паралельний облік підходить у випадках, коли сама компанія або її материнська компанія (особливо, якщо це іноземний інвестор) зацікавлена в постійному контролі за результатами діяльності звітуючої компанії, тобто керівництву компанії потрібно регулярно звертатися до звітності у форматі (МСФЗ в оперативному режимі і отримувати максимально достовірні відомості.	компанії додатково потрібно буде або удосконалити діюче програмне забезпечення для ведення обліку за різними правилами, або придбати і впровадити нове, що приведе до значних фінансових інвестицій і значних витрат часу. До того ж, знадобиться залучення додаткових трудових ресурсів - наймання кваліфікованих робітників у фінансовий підрозділ компанії або звернення до консалтингових або аудиторських фірм.
Трансформація	процес можна автоматизувати, пов'язавши в програмному забезпеченні з даними рахунків українського регламентованого обліку; є можливість введення коригуючих проводок як за рахунками, так і за аналітичними угрупованнями, що забезпечить точніше надання залишків та оборотів за групами активів та зобов'язань; частина коригувань робиться не проводками, а безпосередньо на рівні перенесення даних до ОСВ за МСФЗ (перегрупування статей доходів та витрат та/або сальдо рахунків активів та зобов'язань).	складність автоматизації процесу перенесення даних, оскільки необхідно прив'язуватися до конкретного Плану рахунків та конкретного програмного забезпечення; коригуючі проводки "в розрізі субконто" можна робити тільки в повноцінній бухгалтерській програмі (у якій ведеться регламентований облік); коригуючі проводки на рівні ОСВ вимагають подальшого формування звітності за МСФЗ, потрібна розробка Плану рахунків за МСФЗ, яка ляже на плечі компанії.

Джерело: сформовано автором [32].

Товариство з обмеженою відповідальністю «АНВІ ГРУП» відноситься до МСП. Частка МСП в експорті товарів удвічі менша за частку сектору у ВВП — причиною може бути те, що в Україні висока вартість ведення

зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД) – 74-те місце у світі згідно зі звітами Doing Business за 2020 рік, що зменшує активність МСП в експортних операціях. Оскільки розвиток малого бізнесу є одним із чинників розвитку ринкової економіки постає потреба максимального сприяння і створення умов з боку влади для розвитку малого підприємства, що сприятиме економічному і соціальному розвитку держави.

В умовах глобалізації бізнесу існує потреба, щоб фінансова звітність була зрозумілою всім користувачам, в т.ч. й іноземним інвесторам. Перехід на МСФЗ – це складна та недешева процедура. Тому малі та середні компанії вдаються до

неї доволі рідко, проте існує МСФЗ для МСП, який для багатьох українських підприємців став найоптимальнішим вибором. Цей стандарт затверджено авторитетною міжнародною організацією, і витрати на його практичне запровадження набагато менші, ніж, витрати на перехід до застосування повного пакету МСФЗ [34].

МСФЗ для МСП базується на повній версії МСФЗ, в яку внесено модифікації, що дозволяють досягти обидві цілі, поставлені під час його розроблення. Порівняно з повною версією МСФЗ спрощення відбулося за п'ятьма напрямками:

- деяких тем, які розкрито в повних МСФЗ, в МСФЗ для МСП взагалі немає, оскільки вони регулюють облік операцій, неприбуткових МСП. Наприклад, прибуток на акцію, преміальна фінансова звітність, звітність за сегментами;
- деяких альтернатив облікової політики, які наявні в повній версії МСФЗ, в МСФЗ для МСП немає — для МСП запропоновано одну, найбільш просту опцію;
- спрощено певні вимоги щодо визнання та оцінки статей звіту. Наприклад, витрати на позики ніколи не капіталізуються;
- вимагається значно менший обсяг розкриття інформації. Так, «повні» стандарти містять вимоги щодо розкриття близько 3 000 елементів, натомість МСФЗ для МСП — лише близько 300;

- англійська версія МСФЗ для МСП викладена простою англійською для полегшення сприйняття та перекладу [35].

У Наказі від 09 липня 2021 року № 385 «Про затвердження Змін до деяких нормативно-правових актів Міністерства фінансів України з бухгалтерського обліку» зазначено, що у НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» «абзац другий пункту 1 розділу IV виключити», проте це не означає, що застосування Міжнародного стандарту фінансової звітності для малих і середніх підприємств під заборону. Щоб остаточно заборонити МСФЗ для МСП, Міністерству фінансів потрібно зробити ще, як мінімум, два кроки:

1. Внести відповідні зміни до Закону про бухгалтерський облік;
2. Вилучити офіційний переклад МСФЗ для МСП з веб-сторінки Мінфіну [34].

Висновки до розділу 2

Дослідження організаційних аспектів та методологічних підходів формування бухгалтерського балансу дало можливість сформулювати такі

висновки:

1. Товариство з обмеженою відповідальністю «АНВІ ГРУП» (ANVI GROUP, LLC) засноване 25.02.2010 р. і спеціалізується на оптовій і роздрібній торгівлі спецодягу, спецвзуття, робочих і захисних рукавичок і засобів індивідуального захисту. Розмір статутного капіталу Товариства складається з номінальної вартості часток його Учасників та становить 500000 грн. 00 коп. Аналітична оцінка структури активів та пасивів підприємства показала, що загальна вартість балансу зросла на 8245,3 тис. грн. (177,69%). Цьому сприяло збільшення оборотних та необоротних засобів. Статті пасиву балансу також зазнали змін, зокрема спостерігається збільшення (на 225,56%) короткострокової кредиторської заборгованості та зменшення на 94,14% довгострокової. Спостерігаються позитивні зміни щодо нерозподіленого прибутку, який зріс майже вдвічі, а зареєстрований капітал залишився без змін.

2. Перед заповненням Балансу, необхідно пересвідчитися в правильності сум, відображених на синтетичних рахунках бухгалтерського обліку, їх повній відповідності аналітичному обліку, у рівності підсумків оборотів за місяцями звітного періоду і рівністю підсумків по залишках, що відображені за дебетом і кредитом рахунків синтетичного обліку по Головній книзі або в Оборотному балансі.

3. Актив відображається в балансі за умови, що його оцінка може бути достовірно визначена і очікується отримання в майбутньому економічних вигод, пов'язаних з його використанням, зобов'язання – навпаки, якщо існує ймовірність зменшення економічних вигод у майбутньому внаслідок його погашення. Активи підприємства розділені в балансі на необоротні та оборотні, а зобов'язання – на довгострокові та поточні, відповідно до періоду, протягом якого активи будуть реалізовані або використані, а зобов'язання погашені.

4. Для того, щоб виходити на зовнішні ринки, необхідно скласти достовірну фінансову звітність, що можуть забезпечити МСФЗ, проте щодо МСП для даного виду підприємств складати повний пакет звітів може бути непосильною задачею, тому для них найвигідніше користуватися МСФЗ для МСП, який базується на аналогічних принципах. Існує два способи отримання фінансової звітності за МСФЗ: паралельний облік та трансформація. Більшість віддають перевагу методу трансформації, оскільки він не вимагає від компанії суттєвих витрат та має нетривалий період складання звітності. Для вдалого впровадження МСФЗ необхідно на державному рівні більше уваги приділяти підвищенню професійного рівня практикуючих фахівців з бухгалтерського обліку.

РОЗДІЛ 3

ОЦІНКА ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА ТА
ВИКОРИСТАННЯ ЙОГО ПОКАЗНИКІВ В ПРИЙНЯТТІ

УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ

3.1. Методичні прийоми аналітичного забезпечення фінансового стану
підприємства

Фінансовий аналіз є одним з методів спостереження й пристосування до мінливих умов ринку. Тому об'єктивна оцінка фінансового стану підприємств за виникнення різноманітних форм власності, набуває особливого значення, оскільки жодний власник не повинен нехтувати потенційними можливостями збільшення прибутку (доходу) фірми [36].

Можна назвати шість основних прийомів аналізу:

- *горизонтальний (часовий)* – порівняння кожної позиції звітності з попереднім періодом;
- *вертикальний (структурний) аналіз* – визначення структури фінансових показників з оцінкою впливу різних факторів на кінцевий результат;
- *трендовий аналіз* – порівняння кожної позиції звітності з рядом попередніх періодів та визначення тренду, тобто основної тенденції динаміки показників, очищеної від впливу індивідуальних особливостей окремих періодів (за допомогою тренду здійснюється екстраполяція найважливіших фінансових показників на перспективний період, тобто перспективний прогностичний аналіз фінансового стану);
- *аналіз відносних показників (коефіцієнтів)* – розрахунок відношень між окремими позиціями звіту або позиціями різних форм звітності, визначення взаємозв'язків;
- *порівняльний аналіз* – внутрішньогосподарський аналіз зведених показників звітності за окремими показниками самого підприємства та його дочірніх підприємств (філій), а також міжгосподарський аналіз

показників даної фірми порівняно з показниками конкурентів або із середньо галузевими та середніми показниками;

- *факторний аналіз* – визначення впливу окремих факторів (причин) на результативний показник детермінованих (розділених у часі) або стохастичних (що не мають певного порядку) прийомів дослідження. При цьому факторний аналіз може бути як (власне аналіз), коли результативний показник розділяють на окремі складові, так і зворотним (синтез), коли його окремі елементи з'єднують у загальний результативний показник [36].

На основі узагальнення та аналізу праць фахівців з питань оцінки фінансового стану Музиченко А. О. та Романів Н. Л. [37] дійшли висновку, що фінансовий стан – це складна, інтегрована за багатьма показниками характеристика діяльності підприємства в певному періоді, що відображає ступінь забезпеченості підприємства фінансовими ресурсами, раціональності їх розміщення, забезпеченості власними оборотними коштами для своєчасного проведення грошових розрахунків за своїми зобов'язаннями та здійснення ефективної господарської діяльності в майбутньому. Під час оцінки фінансового стану підприємства користуються різними видами фінансового аналізу.

Розглянемо класифікацію видів фінансового аналізу на рис. 3.1.

Внутрішній аналіз проводять директори та їх фінансові служби з єдиною метою – досягнення на здійснення сприятливих економічних показників для зовнішнього аналізу. Методику та порядок внутрішнього аналізу кожен директор розробляє окремо, не забуваючи при цьому про позитивні аспекти, відомі у практиці інших менеджерів. *Зовнішній аналіз* здійснюють аналітики, які є сторонніми особами для підприємства, і тому не мають доступу до внутрішньої інформаційної бази підприємства. Такий аналіз більш формалізований і менш деталізований [39, С.25].

Попередній фінансовий аналіз пов'язаний із вивченням умов фінансової діяльності у цілому чи здійснення окремих фінансових операцій підприємства (наприклад, оцінка власної платоспроможності за необхідності одержання великого банківського кредиту). *Поточний* (чи оперативний) фінансовий аналіз

проводиться в процесі реалізації окремих фінансових операцій для оперативного впливу на результати фінансової діяльності. *Наступний* (чи ретроспективний) (фінансовий аналіз здійснюється підприємством за звітний період (місяць, квартал, рік). Він дає змогу глибше і повніше проаналізувати фінансовий стан і результати фінансової діяльності підприємства порівняно з попереднім і поточним аналізом, тому що базується на завершених звітних матеріалах статистичного і бухгалтерського обліку [40].

Рис. 3.1. Класифікація основних видів фінансового аналізу

Джерело: [38].

Аналіз фінансової діяльності підприємства в цілому. В процесі такого аналізу об'єктом вивчення є фінансова діяльність підприємства в цілому без виділення окремих його структурних одиниць та підрозділів. *Аналіз фінансової діяльності окремих структурних одиниць та підрозділів.* Цей аналіз базується в основному на результатах внутрішнього аналізу підприємства. *Аналіз окремих фінансових операцій.* Предметом такого аналізу можуть бути окремі операції, пов'язані з коротко- або довгостроковими фінансовими вкладеннями, з фінансуванням окремих реальних проектів [41]. *Повний* фінансовий аналіз підприємства. *поводять з метою вивчення усіх аспектів фінансової діяльності підприємства в*

Н комплексі. Тематичний фінансовий аналіз обмежують вивченням окремих аспектів фінансової діяльності підприємства. Предметом його може бути ефективність (використання активів підприємства, оптимальність залучення фінансових ресурсів з окремих джерел, стан фінансової стійкості та платоспроможності підприємства, оптимальність фінансової структури капіталу тощо [39, С.26].

Н Методи фінансового аналізу – це комплекс науково-методичних інструментів та принципів дослідження фінансового стану підприємства. В економічній теорії та практиці існують різні класифікації методів економічного аналізу взагалі та фінансового аналізу зокрема. Перший рівень класифікації

Н відокремлює неформалізовані та формалізовані методи аналізу (рис. 3.2):

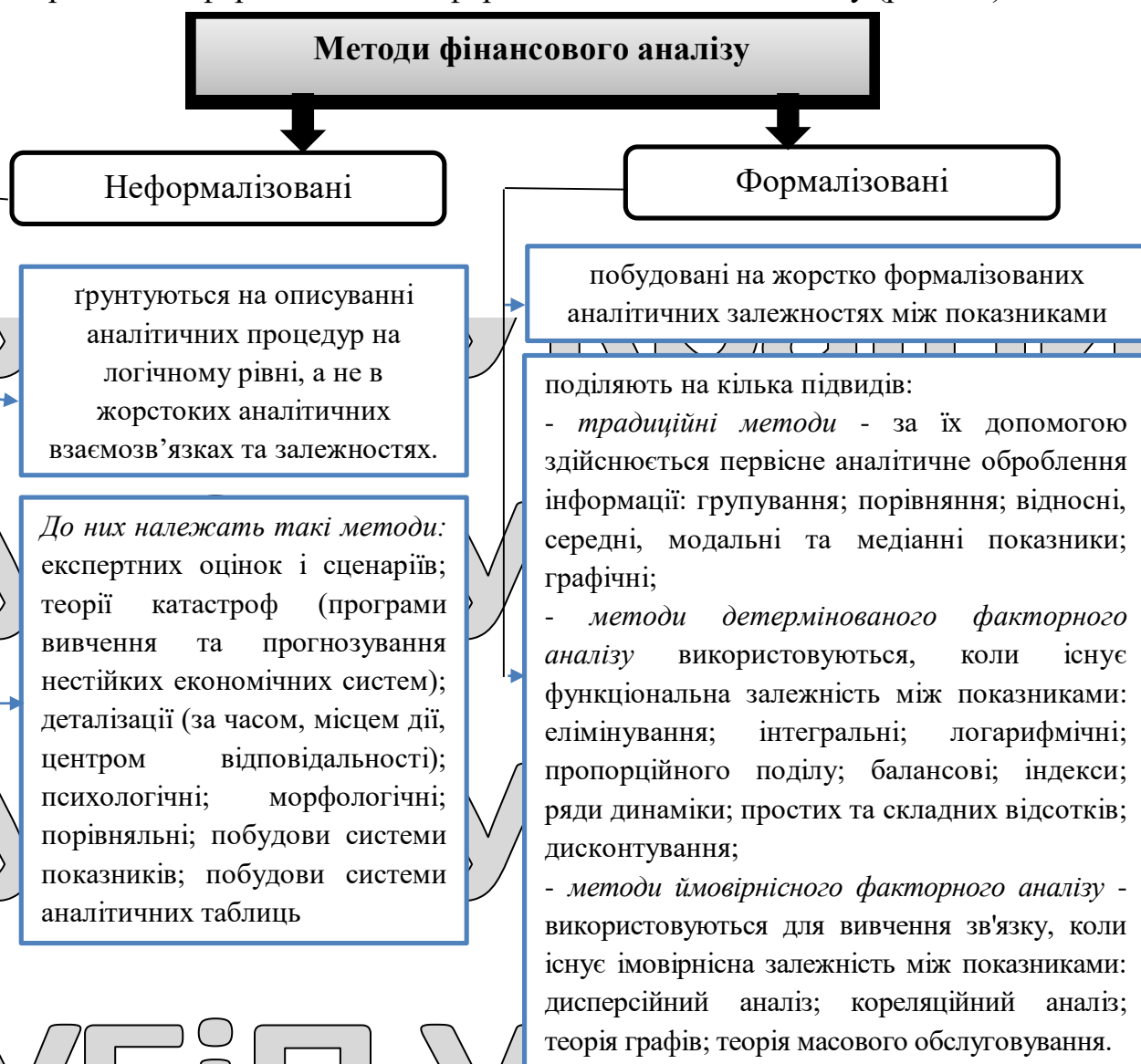

Рис. 3.2. Основні методи фінансового аналізу

Джерело: сформовано автором на основі [36].

Найбільш розповсюдженим є аналіз фінансового стану з використанням коефіцієнтів. Сформуємо основні групи показників фінансового стану підприємства (табл. 3.1):

Таблиця 3.1

Основні показники, що характеризують фінансовий стан

Групи показників фінансового стану	Показники фінансового стану
Показники оцінки майнового стану	<ul style="list-style-type: none"> • Коефіцієнт зносу основних засобів • Коефіцієнт придатності основних засобів • Коефіцієнт оновлення • Коефіцієнт вибуття • Коефіцієнт мобільності активів
Показники оцінки фінансової стійкості	<ul style="list-style-type: none"> • Коефіцієнт автономії • Коефіцієнт співвідношення власних і залучених коштів • Коефіцієнт фінансової стійкості • Коефіцієнт маневреності власного капіталу • Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами
Показники ділової активності	<ul style="list-style-type: none"> • Коефіцієнт оборотності активів • Коефіцієнт оборотності дебіторської (кредиторської) заборгованості • Строк погашення дебіторської (кредиторської) заборгованості • Фондовіддача • Коефіцієнт оборотності власного капіталу
Показники оцінки ліквідності	<ul style="list-style-type: none"> • Коефіцієнт покриття • Коефіцієнт швидкої ліквідності • Коефіцієнт абсолютної ліквідності
Показники аналізу рентабельності (прибутковості)	<ul style="list-style-type: none"> • Рентабельність власного капіталу • Рентабельність реалізованої продукції • Рентабельність продажу • Рентабельність господарської діяльності
Показники позицій підприємства на ринку цінних паперів	<ul style="list-style-type: none"> • Дохід на акцію • Дивіденд на акцію • Дивідендний вихід • Коефіцієнт котирування акцій • Ціна акції

Джерело: сформовано автором [42].

Як бачимо для показників ліквідності, показників фінансової стійкості та показників майнового стану, також для деяких показників ділової активності та прибутковості підприємства дані необхідно брати безпосередньо з балансу.

Проведемо аналіз фінансового стану ТОВ «АНВІ ГРУП» в таблиці 3.2.

Таблиця 3.2

Аналіз фінансового стану підприємства, 2019-2020 рр.

Показник	Формула розрахунку	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
1. Аналіз майнового стану підприємства			
Коефіцієнт зносу основних засобів	Амортизація / Первісна вартість основних засобів	690,9/1282,6=0,539	342,6/2038,4=0,168
Коефіцієнт оновлення основних засобів	Введені ОЗ/ балансова вартість ОЗ	-	-
Коефіцієнт вибуття основних засобів	ОЗ, що вибули/ ОЗ на початок	-	-
2. Аналіз ліквідності підприємства			
Коефіцієнт покриття	Розділ II активу балансу (рядок 1195) / розділ III пасиву балансу (рядок 1695)	8669,1/4159,2=2,084	12788,6/8373,4=1,527
Коефіцієнт швидкої ліквідності	Розділ II активу балансу (р.1195 - р.1100) / розділ III пасиву балансу р.1695	2741,6/4159,2=0,659	3988,7/8373,4=0,476
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	Розділ II активу балансу (р.1160 + р.1165) / розділ III пасиву балансу р.1695	-356,8/4159,2=0,086	126,2/8373,4=0,015
Чистий оборотний капітал, тис. грн.	Розділ II активу балансу р.1195 – розділ III пасиву балансу р.1695	8669,1-4159,2=4509,9	12788,6-8373,4=4415,2
3. Аналіз платоспроможності (фінансової стійкості) підприємства			
Коефіцієнт платоспроможності (автономії)	Розділ I пасиву балансу (р. 1495) усього по пасиву балансу р. 1900	5101,6/9260,8=0,551	6314,2/14702,4=0,429
Коефіцієнт фінансування	Пасив балансу (р.1595 + р.1695 + р.1700 + р.1800) / розділ I пасиву балансу р.1495	4159,2/5101,6=0,815	8373,4/6314,2=1,326
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами	(розділ II активу балансу р.1195 – розділ III пасиву балансу р.1695) / розділ III пасиву балансу р.1695	(8669,1-4159,2)/4159,2=1,084	(12788,6-8373,4)/8373,4=0,527
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	(розділ II активу балансу р.1195 – розділ III пасиву балансу р.1695) / розділ I пасиву балансу р.1495	(8669,1-4159,2)/5101,6=0,884	(12788,6-8373,4)/6314,2=0,699

Продовження таблиці 3.2

1	2	3	4
4. Аналіз ділової активності підприємства			
Коефіцієнт оборотності активів	форма 2 р. 2000 / ((баланс р. 1300 гр. 3 + р. 1300 гр. 4) / 2)	$28815,4 / ((6457,1 + 9260,8) / 2) = 3,667$	$32207,5 / ((9260,8 + 14702,4) / 2) = 2,688$
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	Собівартість / Середньорічна сума кредиторської заборгованості	$21346,8 / ((3678,9 + 2295,9) / 2) = 7,146$	$23074,7 / ((3678,9 + 7474,5) / 2) = 4,138$
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	Виручка / Середньорічна сума дебіторської заборгованості	$28815,4 / ((2934,6 + 1902,2) / 2) = 11,915$	$32207,5 / ((2934,6 + 3654,5) / 2) = 9,776$
Строк погашення дебіторської заборгованості (днів)	360 / Показник оборотності дебіторської заборгованості	$360 / 11,915 = 30$	$360 / 9,776 = 37$
Строк погашення кредиторської заборгованості (днів)	360 / Показник оборотності кредиторської заборгованості	$360 / 7,146 = 50$	$360 / 4,138 = 87$
Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів	Собівартість продукції / Середньорічна вартість запасів	$28815,4 / ((3774,8 + 5927,5) / 2) = 5,940$	$32207,5 / ((8799,9 + 5927,5) / 2) = 4,374$
Коефіцієнт оборотності основних засобів (капіталовіддача)	Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції / Середньорічна залишкова сума основних засобів	$28815,4 / ((721,2 + 591,7) / 2) = 43,896$	$32207,5 / ((591,7 + 1695,8) / 2) = 28,160$
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	Виручка (Чистий дохід) / Середньорічну суму власного капіталу	$28815,4 / ((3375,9 + 5101,6) / 2) = 6,798$	$32207,5 / ((5101,6 + 6314,2) / 2) = 5,643$
5. Аналіз рентабельності підприємства			
Коефіцієнт рентабельності активів	форма 2 р. 2350 або 2355 / ((баланс р. 1300 гр. 3 + р. 1300 гр. 4) / 2)	$1725,7 / ((6457,1 + 9260,8) / 2) = 0,219$	$1212,6 / ((9260,8 + 14702,4) / 2) = 0,101$
Коефіцієнт рентабельності діяльності	форма 2 р. 2350 або 2355 / форма 2 р. 2000	$1725,7 / 28815,4 = 0,060$	$1212,6 / 32207,5 = 0,038$
Коефіцієнт рентабельності продукції	форма 2 (р. 2190 або р. 2195 + р. 2180 – р. 2120) / форма 2 (р. 2050 + р. 2130 + р. 2150)	$(5490,2 - 194,7) / 21346,8 = 0,248$	$(7683,0 - 44,5) / 23074,7 = 0,331$

Таким чином, протягом періоду, що розглядається спостерігалась тенденція до підвищення рівня придатності основних фондів підприємства. Аналіз зносу основних засобів свідчить про збільшення залишкової вартості

основних засобів та зменшення їх зносу. Це зумовлено тим, що підприємство оновлює обладнання, коефіцієнт зносу якого складає 0,17.

Коефіцієнт загальної ліквідності (покриття), який показує достатність ресурсів товариства, які можуть бути використані для погашення його поточних зобов'язань становить 1,527 та порівняно з минулим роком зменшився на 0,557.

Значення даного коефіцієнту більше норми (> 1), що є позитивним фактором діяльності товариства.

Коефіцієнт швидкої ліквідності, що відображає платіжні можливості товариства щодо сплати поточних зобов'язань за умови своєчасного проведення

розрахунків з дебіторами становить 0,476, що на 0,183 менше ніж в 2019 році. Це свідчить про зменшення можливостей товариства щодо сплати поточних зобов'язань (за умови своєчасного проведення розрахунків з дебіторами).

Коефіцієнт абсолютної ліквідності, який показує, яка частина боргів може бути сплачена негайно становить 0,015. Значення коефіцієнту абсолютної ліквідності менше орієнтовного позитивного значення (0,25-0,5), що свідчить про те, що забезпечення товариства власними коштами для негайної сплати боргів недостатня.

Чистий оборотний капітал, який свідчить про спроможність товариства спланувати свої поточні зобов'язання та розширювати подальшу діяльність станом на 31.12.2020 року становить 4415,2 тис. грн., що на 94,7 тис. грн. менше ніж в минулому періоді.

Коефіцієнт платоспроможності (автономії), який показує питому вагу власного капіталу в загальній сумі засобів, авансованих у його діяльність становить 0,429, що на 0,122 менше ніж в 2019 році.

Коефіцієнт фінансування, який характеризує залежність товариства від залучених засобів дорівнює 1,326, порівняно з минулим роком даний коефіцієнт збільшився на 0,511, що означає збільшення залежності від зовнішніх інвесторів та кредиторів.

Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами порівняно з минулим роком зменшився на 0,557 (орієнтовне позитивне значення $> 0,1$), що

свідчить про достатню забезпеченість товариства власними оборотними засобами

Коефіцієнт маневреності власного капіталу, що показує, яка частина власного капіталу використовується для фінансування поточної діяльності, тобто вкладена в оборотні засоби, дорівнює 0,699, порівняно з минулим роком даний коефіцієнт зменшився на 0,185.

Коефіцієнт оборотності активів показує скільки разів за звітний період здійснюється повний цикл виробництва і обігу, який переносить відповідний ефект у вигляді прибутку, або скільки грошових одиниць реалізованої продукції

принесла кожна грошова одиниця активів. Значення коефіцієнта оборотності активів свідчить про те, що на 1 грн. активів товариства припадає 2,7 грн. реалізованої продукції. Даний показник зменшився на 0,979.

Дані показують, що оборотність кредиторської заборгованості зменшилась протягом 2019-2020 рр. Порівнюючи суму кредиторської заборгованості та дебіторської заборгованості можна підсумувати, що компанія використовує кредиторську заборгованість для фінансування власних дебіторів, а також частину цих коштів використовує для фінансування інших активів.

Існує проблема постійного зниження оборотності дебіторської заборгованості. Якщо в 2019 р дебіторська заборгованість компанії зробила 11,92 обороти, то в 2020 р. - тільки 9,78 оборотів. Для вирішення проблеми необхідно відкоригувати поточну політику управління дебіторською заборгованістю і працювати тільки на умовах передоплати з клієнтами, які не платять вчасно за надані послуги. Терміни погашення дебіторської та кредиторської заборгованостей значно зросли в 2020 році в порівнянні з 2019 роком.

Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів зменшився в 2020 році на 1,566 та становить 4,374. Ефективність управління основними засобами в компанії зменшується. У 2019 році було вироблено продукції та надано послуг на суму 43,90 гривні на кожну використовувану гривню основних засобів. В 2020 року показник зменшився до 28,16 грн. Оборотність власного капіталу

зменшилась, і на кінець періоду дослідження було вироблено товарів і надано послуг на суму 5,64 гривні на кожен гривню залучених коштів власників.

Коефіцієнт рентабельності активів характеризує розмір прибутку на одиницю активів товариства та становить 0,101, в порівнянні з 2019 роком коефіцієнт рентабельності активів зменшився на 0,118.

Коефіцієнт рентабельності діяльності, який характеризує розмір прибутку на одиницю чистого доходу становить 0,038 і зменшився в порівнянні з минулим роком на 0,022.

Коефіцієнт рентабельності продукції, який характеризує розмір прибутку від реалізації продукції на одиницю реалізованої продукції становить 0,331 і зріс на 0,083.

Отже, попри збільшення валиди балансу, а також виручки від реалізації продукції більшість показників діяльності підприємства зазнали змін не в кращу сторону, зокрема зменшилась оборотність та рентабельність активів, а також ліквідність підприємства, позитивним фактором є те, що коефіцієнт абсолютної ліквідності значно зріс, проте його величина досі менше орієнтовного позитивного значення.

Для визначення залежності величини активів Y (тис. грн.) ТОВ «АНВІ ГРУП» від власного капіталу X (тис. грн.) проведемо економетричне моделювання за даними підприємства за 2017 – 2020 рр., з використанням статистичного пакету Аналіз даних в Excel (рис. 3.3).

З отриманих даних можна зробити такі висновки: зв'язок між змінними Y та X прямий та тісний, оскільки коефіцієнт кореляції наближений до 1, розрахований коефіцієнт детермінації дозволяє дійти висновку, що на 92,99% розмір активів підприємства (Y) визначається варіацією власного капіталу (X), а на невраховані в моделі фактори припадає 7,01%. Економетрична модель матиме такий вигляд:

$$y = -487,01 + 2,20x$$

Регрессионная статистика	
Множественный R	0,9643
R-квадрат	0,92987
Нормированный R-квадрат	0,8948
Стандартная ошибка	1513,35
Наблюдения	4

Дисперсионный анализ					
	df	SS	MS	F	значимость F
Регрессия	1	60731824,51	60731824,51	26,51796	0,035703
Остаток	2	4580429,744	2290214,872		
Итого	3	65312254,25			

	Коэффициент	стандартная ошибка	t-статистика	P-Значение	верхние 95%	нижние 95%	верхние 95,0%	нижние 95,0%
Y-пересечение	-487,015	1911,936951	-0,254723542	0,822736	-8713,42	7739,385	-8713,42	7739,385
Переменная X 1	2,20218	0,42764436	5,149559126	0,035703	0,362175	4,042185	0,362175	4,042185

Рис. 3.3. Результати моделювання впливу власного капіталу на величину активів ТОВ «АНВІ ГРУП»

Побудована економетрична модель залежності розміру активів підприємства від власного капіталу дозволяє зробити висновок, що при збільшенні власного капіталу на 1 тис. грн. величина активів збільшиться всередньому на 2,20 тис. грн. Оскільки критерій Фішера розрахунковий більше табличного, то можна зробити висновок, що побудована модель адекватна і зв'язок між змінними тісний. Оскільки t-критерій Стьюдента t_1 більший за значення t табличного, то ми можемо зробити висновок про значимість розрахованих параметрів, тобто на величину активів впливає розмір власного капіталу.

3.2. Особливості моделювання фінансового стану сільськогосподарського підприємства

Загалом комплексна оцінка фінансової звітності підприємства передбачає визначення економічного потенціалу суб'єкта господарювання або, іншими словами, вона дає змогу забезпечити ідентифікацію його місця в економічному середовищі. Оцінка майнового та фінансово-економічного стану підприємства

створює необхідну інформаційну базу для прийняття різноманітних управлінських та фінансових рішень щодо проблемних питань купівлі-продажу бізнесу, напрямів виробничого розвитку, залучення чи здійснення інвестицій тощо. При практичному

проведенні комплексного аналізу необхідно використовувати такий ефективний прийом організації аналізу фінансової звітності, як порівняльний аналіз.

Показниками і чинниками стійкого фінансового стану можуть бути: стійка платоспроможність, ефективне використання капіталу, своєчасна організація розрахунків, наявність стабільних фінансових ресурсів. Показники і чинники

незадовільного фінансового стану такі: неефективне розміщення засобів,

недостатній обсяг власних оборотних коштів, наявність заборгованості платежів, негативні тенденції у виробництві [43].

Основними завданнями аналізу реалізації продукції і фінансових результатів діяльності сільськогосподарського підприємства є:

- Систематичний контроль за процесом формування прибутку і зміною його динаміки;
- Визначення впливу як зовнішніх, так і внутрішніх факторів на обсяг реалізації продукції і фінансові результати;
- Виявлення причин низької окупності ресурсів і резервів збільшення суми прибутку та підвищення рівня прибутковості бізнесу;
- Оцінка результативності роботи підприємства і можливостей нарощування обсягу реалізації продукції, прибутку і рентабельності відповідно до наявних ресурсів;
- Розробка заходів з підвищення ефективності виробництва і системи управління прибутком.

Основними джерелами інформації є річні звіти підприємства, плани економічного і соціального розвитку, дані бухгалтерського обліку, нормативно-довідкова література, дані інших підприємств тощо [44, С.247].

Економічна стійкість підприємства включає організаційну, виробничу та фінансову стійкість. На основі дослідження сутності та змісту економічної стійкості сільськогосподарських підприємств, можна виділити такі типи

кожного виду економічної стійкості сільськогосподарського підприємства (абсолютно-інноваційна стійкість, нормальна економічна стійкість, кризова та критична стійкість) та надано характеристику (рис. 3.4). Практика

функціонування сільськогосподарських підприємств говорить про те, що навіть в умовах достатнього забезпечення фінансовими ресурсами, але відсутності збалансованої організаційно-правової структури управління, їх ефективне використання неможливе, що у кінцевому результаті приведе до зниження як фінансової так і економічної стійкості [45].

Рис. 3.4) Типи економічної стійкості сільськогосподарських підприємств

Джерело: [45].

Слід зауважити, що загальноприйнято під фінансовою стійкістю підприємства розуміти такий стан його фінансових ресурсів, їх розподіл та використання, який забезпечує розвиток підприємства на основі зростання прибутку і капіталу при збереженні платоспроможності та кредитоспроможності в умовах припустимого рівня ризику. Дані щодо аналізу та оцінки фінансової стійкості на даний момент часу та у перспективі є цікавими, перш за все, для

власників компанії, а також потенційних кредиторів та інвесторів при оцінці ефективності реалізації інвестиційних проектів у сільському господарстві. Підтримка фінансової стійкості в певних межах є не лише головною умовою при укладанні угод, отриманні кредиту, але й головною умовою для збільшення темпів росту виробництва, примноженні власного капіталу.

Виробнича програма підприємства безпосередньо пов'язана з вибором технології виробництва, що у подальшому впливає на виробничо-інноваційну складову економічної стійкості підприємства. Організаційна стійкість, як складова економічної стійкості функціонування сільськогосподарських підприємств, характеризується наявністю служб та підрозділів підприємства, ефективна взаємодія яких здатна забезпечити виконання виробничої програми, отримання позитивного фінансового результату та економічне зростання на перспективу. Отже, можна припустити, що реалізація виробничої програми з урахуванням ефективно побудованої організаційної структури підприємства забезпечує умови щодо підвищення його фінансової стійкості [45].

3.3. Прийняття управлінських рішень за результатами оцінки фінансового стану підприємства

Інформація, яка міститься у Балансі використовується:

- для контролю за виконання проектних завдань, планів, аналізу, формуванням прогнозів, складанням бізнес-планів;
- для контролю за діяльністю підприємств, виявлення і узагальнення передового досвіду та виявлення недоліків в роботі, проведення аналізу їх господарської діяльності, для складання зведеної чи консолідованої звітності;
- при розгляді питань при видачі кредитів та при страхуванні майна фінансово-банківськими установами та організаціями;
- для оцінки фінансового стану підприємства, прийняття ефективних управлінських рішень [8, С.32].

Читання балансу починають із встановлення зміни валюти балансу за аналізований період. Збільшення валюти балансу оцінюють позитивно, зменшення – негативно. Збільшення валюти балансу свідчить про зростання виробничих потужностей підприємства і джерел утворення. Провівши аналіз балансу, можна виділити основні риси, які свідчать про поліпшення фінансового стану підприємства:

- збільшення валюти балансу у звітному періоді; перевищення власного капіталу підприємства над позиковим;
- приблизно однакові темпи приросту дебіторської та кредиторської

заборгованості;

- зростання темпів приросту усіх активів над темпами приросту необоротних активів, перевищення частки власних оборотних коштів.

Аналіз структури і динаміки статей балансу показує:

- який обсяг поточних і постійних активів, як змінюється їхнє співвідношення, а також за рахунок чого вони фінансуються;
- які статті зростають випереджальними темпами і як це позначається на структурі балансу;

- яку частку активів утворюють товарно-матеріальні запаси і дебіторська заборгованість;

- наскільки велика частка власних засобів і наскільки діяльність підприємства залежить від позикових ресурсів;

- який розподіл позикових засобів за терміновістю;

- яку частку в пасивах становить заборгованість перед бюджетом, банками і трудовим колективом.

Під час оцінки структури балансу важливо відстежувати різкі зміни у розмірі окремих статей, а також звертати увагу на динаміку статей, що займають найбільшу частку в балансі [46].

Мета фінансового аналізу інформаційно забезпечувати прийняття рішень, на які істотно впливають фактичні або прогнозні дані про фінансовий стан підприємства. Суб'єкти (користувачі) фінансового аналізу – це фізичні та

юридичні особи, що потребують інформації про діяльність підприємства для прийняття рішень. В результатах фінансового аналізу зацікавлене широке коло користувачів: власники підприємств (одержують дивіденди на вкладений власний капітал); керівництво (від успішного фінансового стану залежить частка

прибутку, яку вони одержують понад посадовий оклад); наймані працівники (залежить заробітна плата, премія, соціальні виплати); банки, фірми, які надають кредити (зацікавлені у своєчасному погашенні боргу і виплаті відсотків); партнери, що уже ведуть справи з підприємством (постачальники), щоб

визначити для себе доцільність подальшого співробітництва, умови висновку контрактів і т.п.); держава (податкова адміністрація зацікавлена у своєчасній сплаті податків у повному обсязі) [15, 47].

Заслуговує на увагу той факт, що фінансовий стан підприємства є об'єктивною економічною категорією, що може бути оцінена з більшою або

меншою глибиною й вірогідністю показників. Ці показники, будучи випадковими величинами, можуть давати підстави для прийняття управлінських рішень в умовах неповної визначеності. До таких показників належать: конкурентоздатність, фінансова стабільність, платоспроможність,

результативність господарської діяльності й ін., які, при всій їх значимості, характеризують лише окремі аспекти фінансового стану підприємства.

Мета аналізу фінансових результатів — визначити повноту та якість їх отримання, оцінити динаміку абсолютних і відносних показників, з'ясувати спрямованість, ступінь впливу факторів на зміну прибутку і рентабельності, визначити можливі резерви їх зростання [15].

Висновки до розділу 3

Дослідження оцінки фінансового стану підприємства та використання його показників у прийнятті управлінських рішень дозволяє сформулювати такі висновки:

1. Значення балансу полягає в тому, що він є інформаційною базою фінансового аналізу, основною метою якого є вчасне виявлення й усунення недоліків у фінансовій діяльності та знаходження резервів для поліпшення фінансового стану і платоспроможності підприємства. Фінансовий стан — це складна, інтегрована за багатьма показниками характеристика діяльності підприємства в певному періоді, що відображає ступінь забезпеченості підприємства фінансовими ресурсами, раціональності їх розміщення, забезпеченості власними оборотними коштами для своєчасного проведення грошових розрахунків за своїми зобов'язаннями та здійснення ефективної господарської діяльності в майбутньому. Методи

фінансового аналізу — це комплекс науково-методичних інструментів та принципів дослідження фінансового стану підприємства. Перший рівень класифікації методів фінансового аналізу відокремлює неформалізовані та формалізовані методи аналізу. Побудована в роботі економетрична модель залежності розміру активів підприємства від власного капіталу дозволяє дійти висновку, що при збільшенні власного капіталу на 1 тис. грн. величина активів збільшиться в середньому на 2,20 тис. грн.

2. Оцінка майнового та фінансово-економічного стану підприємства створює необхідну інформаційну базу для прийняття різноманітних управлінських та фінансових рішень. Показниками і чинниками стійкого фінансового стану можуть бути: стійка платоспроможність, ефективне використання капіталу, своєчасна організація розрахунків, наявність стабільних фінансових ресурсів. Показники і чинники незадовільного фінансового стану такі: неефективне розміщення засобів, недостатній обсяг власних оборотних коштів, наявність заборгованості платежів, негативні тенденції у виробництві.

3. Мета фінансового аналізу інформаційно забезпечувати прийняття рішень, на які істотно впливають фактичні або прогнозні дані про фінансовий стан підприємства. Фінансовий стан підприємства є об'єктивною економічною категорією, що може бути оцінена з більшою або меншою глибиною й вірогідністю показників. Ці показники, будучи випадковими величинами, можуть давати підстави для прийняття управлінських рішень в умовах неповної визначеності.

ВИСНОВКИ

НУБІП України

За результатами проведених досліджень можна зробити ряд висновків та внести пропозиції:

1. Баланс, як звітний документ, має неоціненний практичний зміст, аналітична оцінка якого дозволяє спрогнозувати розвиток підприємства та убезпечити управлінський персонал від прийняття неправильних рішень, він є одним із основних джерел інформації про економічну та фінансову діяльність суб'єктів господарювання. Форма балансу являє собою двосторонню таблицю, одна сторона якої називається активом і призначена для відображення господарських засобів за складом і розміщенням, а інша – пасивом та призначена для відображення джерел формування господарських засобів.
2. Інформація, що наводиться в балансі, повинна бути суттєвою та повністю розкритою, вона повинна відповідати якісним характеристикам, таким як: доречність, зрозумілість, достовірність, надійність, зіставність, публічність, адресність. Державне регулювання бухгалтерського обліку та фінансової звітності в Україні здійснюється для створення єдиних правил з одночасним удосконаленням та розвитком фінансової звітності та регулюється Законами України, постановами та наказами Уряду, інструкціями та положеннями.
3. Наразі існує безліч методичних підходів щодо оцінки фінансового стану підприємств, їх можна розподілити на: методи, засновані на аналізі балансу підприємства; евристичні методи, що засновані на неформальних, інтуїтивних підходах та узагальненні досвіду розв'язання аналогічних завдань та методи експертних оцінок; економіко-математичні методи. У міжнародній практиці для оцінки фінансового стану широко використовують математичні моделі, за допомогою яких формують узагальнений показник.
4. Товариство з обмеженою відповідальністю «АНВІ ГРУП» (ANVI GROUP, LLC) засноване 25.02.2010 р. і спеціалізується на оптовій і роздрібній торгівлі спецодягу, спецвзуття, робочих і захисних рукавичок і засобів індивідуального захисту. Аналітична оцінка структури активів та пасивів

підприємства показала, що загальна валюта балансу зросла на 8245,3 тис. грн. (177,69%). Цьому сприяло збільшення оборотних та необоротних засобів. Статті пасиву балансу також зазнали змін, зокрема спостерігається збільшення (на 225,56%,) короткострокової кредиторської заборгованості та зменшення на 94,14% довгострокової. Спостерігаються позитивні зміни щодо нерозподіленого прибутку, який зріс майже вдвічі, а зареєстрований капітал залишився без змін.

5. Інформаційним забезпеченням складання Балансу є Головна Книга за журнальною формою обліку або оборотна відомість за синтетичними рахунками (при інших формах обліку, а також дані синтетичних (бухгалтерських) рахунків. Перед складанням балансу слід проводити інвентаризацію, також необхідно нарахувати амортизацію основних засобів та нематеріальних активів, відобразити нарахування податків та зборів, закрити рахунки обліку витрат та доходів та визначити фінансовий результат.

6. Оцінка активів та пасивів відбувається у відповідності з нормативними стандартами. Актив відображається в балансі за умови, що його оцінка може бути достовірно визначена і очікується отримання в майбутньому економічних вигод, пов'язаних з його використанням. Зобов'язання – якщо оцінка може бути достовірно визначена та існує ймовірність зменшення економічних вигод у майбутньому внаслідок його погашення. Власний капітал відображається одночасно з відображенням активів або зобов'язань, які призводять до його зміни.

7. Існує два способи отримання фінансової звітності за МСФЗ: паралельний облік та трансформація. Більшість віддають перевагу методу трансформації, оскільки він не вимагає від компанії суттєвих витрат та має нетривалий період складання звітності. Однак існують проблеми з провадження МСФЗ, такі як: недостатня кількість, фахівців, незрозуміння характеру МСФЗ, значні відмінності з національними стандартами та ін. Для цього необхідно на державному рівні більше уваги приділяти підвищенню професійного рівня практикуючих фахівців.

8. Аналіз фінансового стану проводиться для того, щоб оцінити якість господарської діяльності підприємства, надати інформацію для прогностичних розрахунків фінансового стану та забезпечити можливість прийняття зваженого управлінського рішення щодо фінансового стану користувачами звітної інформації – це можуть бути власники підприємств, керівництво, наймані працівники, банки, фірми, які надають кошти, постачальники та покупці, щоб визначити для себе доцільність подальшого співробітництва, держава. Можна назвати шість основних прийомів аналізу: горизонтальний (часовий); вертикальний (структурний) аналіз; трендовий аналіз; аналіз відносних показників (коefficientів); порівняльний аналіз; факторний аналіз.

9. Показниками і чинниками гарного фінансового стану можуть бути: стійка платоспроможність, ефективне використання капіталу, своєчасна організація розрахунків, наявність стабільних фінансових ресурсів. Показники і чинники незадовільного фінансового стану такі: неефективне розміщення засобів, недостатній обсяг власних оборотних коштів, наявність заборгованості платіжів, негативні тенденції у виробництві. Побудована в роботі економетрична модель залежності розміру активів підприємства від власного капіталу дозволяє дійти висновку, що при збільшенні власного капіталу на 1 тис. грн. величина активів збільшиться в середньому на 2,20 тис. грн.

10. Мета фінансового аналізу інформаційно забезпечувати прийняття рішень, на які істотно впливають фактичні або прогностичні дані про фінансовий стан підприємства. Провівши аналіз балансу, можна виділити основні риси, які свідчать про поліпшення фінансового стану підприємства: збільшення валюти балансу у звітному періоді; перевищення власного капіталу підприємства над позиковим; приблизно однакові темпи приросту дебіторської та кредиторської заборгованості; зростання темпів приросту усіх активів над темпами приросту необоротних активів; перевищення частки власних оборотних коштів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Германчук Т. О., Золотарева Я. С. Формирование Баланса в соответствии к требованиям международных стандартов. *Экономические и организационные проблемы управления в современных условиях: сборник научных трудов по материалам конференции*. Брянск: БГТУ, 2014. С. 129-134.
2. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку I «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Наказ Міністерства фінансів від 07.02.2013 р. №73 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text> (дата звернення 07.06.2021).
3. Дем'янчук М. І., Гуцаленко Л. В. Баланс як інформаційне джерело для прийняття управлінських рішень. *Облік, оподаткування, контроль та аналіз в активізації діяльності економічних суб'єктів: 2020 рік*: матеріали V Всеукр. студ. наук.-практ. конф. Київ: НУБіП України, 2020. С. 89-92.
4. Звітність підприємства: підручник // М. І. Бондар та ін. Київ: Центр учбової літератури, 2015. 570 с.
5. Садовська І. Б., Божидарнік Т. В., Нагірська К. Є. Бухгалтерський облік : навч. посіб. К. : «Центр учбової літератури», 2013. 688 с. URL: https://cul.com.ua/preview/buh_obl_sadovska.pdf (дата звернення 10.06.2021р.)
6. Турищева Т. Б. Теорія бухгалтерського обліку: підруч. М. : Юрайт, 2015. 307 с. URL: https://stud.com.ua/23819/audit_ta_buhoblik/vidi_buhgalterskih_balansiv (дата звернення 12.06.2021).
7. Ткаченко Н. М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність : підручник - 5-те вид. допов. і перероб. - К.: Алерта, 2011. 976 с. URL: https://pidruchniki.com/69356/buhgalterskiy_oblik_ta_audit/balans_osnovi_yogo_robudovi (дата звернення 17.06.2021).
8. Приймак С. В., Костишина М. Т., Долбнева Д. В. Фінансова звітність підприємств: Навчально-методичний посібник. Львів: Ліга-Прес, 2016. 268 с.
9. Калігенко Д. О. Аналіз та систематизація нормативно-законодавчого регулювання формування фінансової звітності підприємств України.

Науковий вісник Херсонського державного університету. 2017. Вип. 26.

Частина 2. С. 118-120 URL:

http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_26/2/29.pdf (дата звернення

21.06.2021).

10. Кулик В. А. Бухгалтерський баланс: минуле, сучасне, майбутнє: монографія.

Полтава: РВВ ПУЕТ, 2011. 186 с.

11. Пліса З., Пліса В. Схеми балансових конструкторів: балансові теорії і міжнародна практика. *Вісник Львівського університету*. 2009. №41. С. 492-

500.

12. Пилипенко, Л. М. Балансові теорії: еволюційно-змістові та структурні аспекти. *Вісн. Нац. ун-ту «Львів. Політехніка»*. 2012. № 722. С. 305-310.

13. Дем'янчук М. І., Гуцаленко Л. В. Еволюція балансових теорій. *Облік*

оподаткування, контроль та аналіз в активізації діяльності економічних суб'єктів: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., 25 березня 2021 р. Київ:

НУБІП України, 2021. С. 96-99.

14. Гуцаленко Л. В., Попик Т. О. Помилки та шахрайства в аудиторській практиці. *Ефективна економіка*. 2017. №3. URL:

<http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=5470> (дата звернення 20.06.2021).

15. Демисенко М. П., Зазимко О. В. Основні аспекти оцінки фінансового стану підприємств. *Агросвіт*. 2015. №10. URL:

http://www.agrosvit.info/pdf/10_2015/10.pdf (дата звернення 28.06.2021)

16. Попова С. П., Пилипенко А. В. Методи оцінки та шляхи стабілізації фінансового стану підприємства. *Наукові записки*. 2016. вип. 20. С. 25-35 URL:

<https://core.ac.uk/download/pdf/158807222.pdf> (дата звернення 01.07.2021).

17. Мосьондз О. Б. Аналіз фінансового стану підприємства: сутність і необхідність. *Ефективна економіка*. 2012. № 3. URL:

<http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=1016> (дата звернення 02.07.2021).

18. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні. Закон України від 16.07.1999 р. №996-XIV. Дата оновлення: 01.07.2021. URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення 26.09.2021).

19. Про затвердження Плану рахунків бухгалтерського обліку та Інструкції про його застосування: Наказ Міністерства фінансів України від 30 листопада 1999 року №291. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0892-99#Text> (дата звернення 03.10.2021).

20. Бухгалтерський облік : навч. посібник / Давидюк Т. В., Манойленко О. В., Ломаченко Т. І., Резніченко А. В. Харків: Видавничий дім «Гельветика», 2016. 392 с.

21. Кравчук О. О. Складаємо баланс підприємства. *Дебет-Кредит*. 2013. № 49. URL: <https://dtk.com.ua/show/1bid06076.html> (дата звернення 09.10.2021).

22. Фінзвітність малого підприємства: заповнюємо без помилок. *Інтерактивна бухгалтерія*. report.ligazakon.net. веб-сайт. URL: <https://report.ligazakon.net/zvitnist-mal-pidpriemstva/> (дата звернення 12.10.2021).

23. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо заповнення форм фінансової звітності: Наказ Міністерства фінансів України від 28.03.2013 р. № 433. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0433201-13#Text> (дата звернення 13.10.2021).

24. Про затвердження Національного положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість»: Наказ Міністерства фінансів України від 08.10.1999 р. №237. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99#Text> (дата звернення 14.10.2021).

25. Якубів В. М. Конспект лекцій з дисципліни «Бухгалтерський облік» для студентів економічних спеціальностей. Івано-Франківськ, 2012. 67 с.

26. Про затвердження Національного положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Кредиторська заборгованість»: Наказ Міністерства фінансів України від 31.01.2000 р. №20. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0085-00#Text> (дата звернення 17.10.2021).

27. Фарінович І. В. Економічна сутність оборотних коштів та джерела їх формування. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. 2011. № 704 с. 114-119. URL:

http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/12389/1/019_Ekonomichna%20sutnis_114_119_704.pdf (дата звернення 30.10.2021).

28. Кузик Н. П., Боярова О. А., Подольська І. М. Особливості формування показників звіту про фінансові результати (звіту про сукупний дохід).

Економічні науки. Серія «Облік і фінанси». 2013. Вип. 10(3). С. 400-406.

29. Германчук Г. А., Золотарева Я. С. Адаптація фінансової отчетности підприємств України к міжнародним стандартам: новації в формуванні Баланса. *НИРС – першак студень в науку: Сборник научных трудов по материалам XXXVII Международной научно-практической*

студенческой конференции. Ярославль: Изд-во ФГБОУ ВПО «Ярославская

ГСХА», 2014. С. 178-181.

30. Про внесення змін до Порядку подання фінансової звітності: Постанова КМУ від 11.07.2018 р. № 547. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/547-2018-p#Text> (дата звернення 26.09.2021).

31. Гуцаленко Л. В. Проблеми впровадження МСФЗ. *Економічний розвиток держави, регіонів і підприємств: проблеми та перспективи:* зб. наук. праць. Ніжин, 2019. С. 40-42.

32. Гуцаленко Л. В., Дем'янчук М. І. Концептуальні основи формування бухгалтерського балансу в умовах сталого розвитку. *Ефективна економіка.*

2021. №11. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=9524> (дата звернення 28.11.2021).

33. Загальні принципи трансформації фінансової звітності до формату МСФЗ:

Консультант бухгалтера. 2013. № 46. С. 10 URL:

http://cons.parus.ua/_d.asp?r=08TFU9d6a7a3f3887643dee446164d9700esd (дата звернення 09.10.2021).

34. Дем'янчук М. І., Гуцаленко Л. В. Дискусії щодо впровадження МСФЗ для

МСП. *Міжнародні тенденції формування професійної компетентності*

фахівців з обліку і оподаткування. зб. матеріалів доп. учасн. І Міжнар. наук.-

практ. онлайн-конф. 16-17 вересня 2021 р. Київ, 2021. С. 55-57.

35. IFRS for SMEs; маленький стандарт з великими перспективами. *ibuhgalter.net*: веб-сайт. URL: <https://ibuhgalter.net/ru/material/722/14310> (дата звернення 13.10.2021).

36. Ніколаєва С. П., Сутність, прийоми та методи аналізу фінансового стану підприємств. *Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки*. 2011. Вип. 20, ч. I. С. 317-324. URL: <http://dspace.kntu.kr.ua/jspui/bitstream/123456789/553/1/49.pdf> (дата звернення 13.10.2021).

37. Музиченко А. О., Романів Н. Л. Фінансовий стан підприємства: сутність та шляхи покращення. *Агросвіт*. 2014. № 4. С. 39-43.

38. Шурпенкова Р. К. Методика аналізу фінансового стану суб'єктів господарювання. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України. Проблеми інтеграції України у світовий фінансовий простір*. 2013. Вип. 1 (99). С. 108-116. URL:

[http://iid.gov.ua/sep/sep20131\(99\)/sep20131\(99\)_108_ShurpenkovaRK.pdf](http://iid.gov.ua/sep/sep20131(99)/sep20131(99)_108_ShurpenkovaRK.pdf) (дата звернення 20.10.2021).

39. Лучко М. Р., Жукевич С. М., Фаріон А. І. Фінансовий аналіз: навч. посіб. Тернопіль: ТНЕУ, 2016. 304 с. URL: <http://dspace.wnu.edu.ua/bitstream/316497/19240/1/Fin%20analiz%20Verstka.pdf> (дата звернення 22.10.2021).

40. Старинець О. Г. Методи фінансового аналізу діяльності підприємств у системі антикризового управління. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2018. Вип. 17(2). С. 87-91.

41. Петрова В. Ф. Конспект лекцій з дисципліни «Фінансовий аналіз». Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2017. 138 с.

42. Дем'янчук М. І., Гуцаленко Л. В. Баланс як основне джерело для оцінки фінансового стану підприємства. *Концептуальні засади збалансованого розвитку аграрного сектору економіки України в умовах глобальних викликів*: зб.

матеріалів 75 студ. наук.-практ. конф. 11 грудня 2020 р. Київ: НУБіП України, 2020. С. 42-44.

43. Тулай О. І. Фінансовий стан сільськогосподарських підприємств та основні напрями його зміцнення. *Таврійської державний агротехнологічний університет (економічні науки)*. 2018. №3(38). С. 185-191.

44. Облік і оподаткування у питаннях та відповідях: навч. посіб. 2-ге вид. перероб. і допов. / Є. В. Калюга та ін. Київ: ЦП «Компринт», 2018. 378 с.

45. Ключко Т. А. Моделювання економічної стійкості сільськогосподарських підприємств. *Економіка і суспільство*. Мукачівський державний університет. 2018. Вип. №16. С. 343-347.

46. Р. Шурпенкова, І. Демко. Баланс як основне джерело інформації для прийняття управлінських рішень. *Вісник Львівського національного аграрного університету*. Серія : Економіка АПК. 2013. № 20(1). С. 167-173.

47. Управлінський облік: навч. посіб. в 2-х частинах / Л. В. Гуцаленко, та ін. ; за заг. ред.. Л. В. Гуцаленко. К.: Центр учбової літератури, 2020. 370 с.

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП **Додатки** України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України